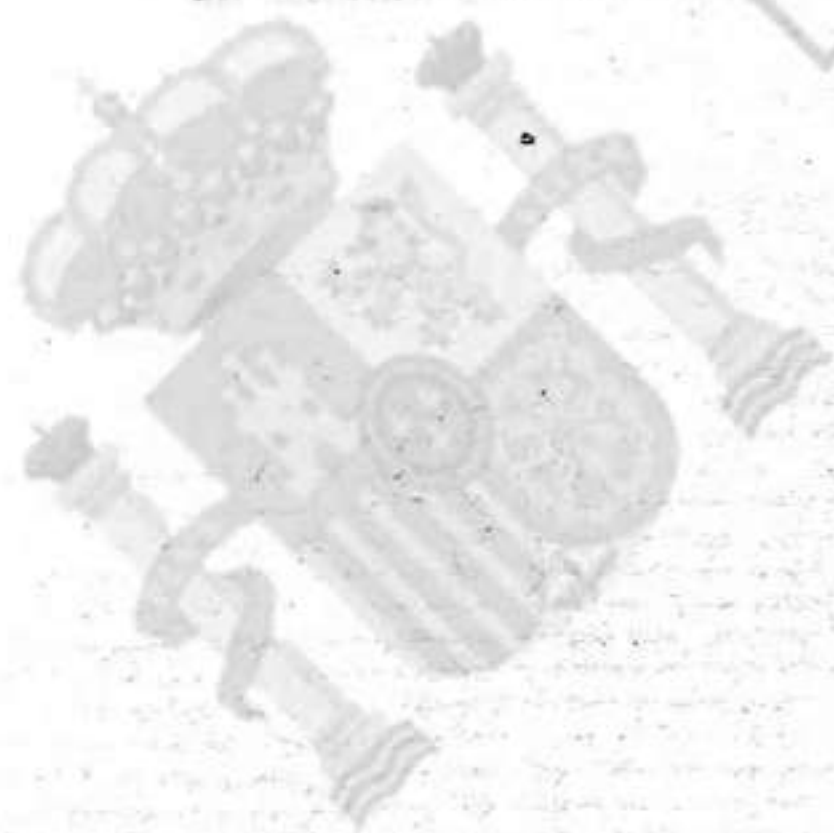

CATALUNYA

Revista mensual

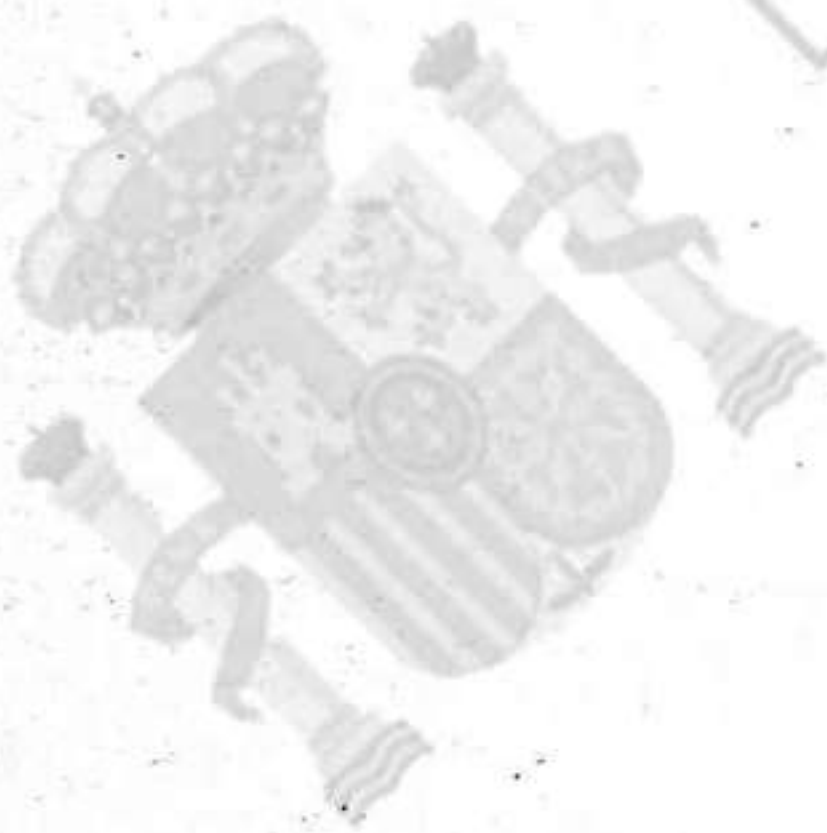
MAIG DE MCMIV

PERTENECE A LA BIBLIOTECA DEL
MINISTERIO DE CULTURA

ROMANTICHS

MINISTERIO
DE CULTURA

Universitat, 7

“Othello”

Quart acte

PRIMERA ESCENA

ENFRONT DEB CASTELL (1)

(Entren n'OTHELLO y en YAGO.)

YAGO

¿Voleu créureusho aixís?

OTHELLO

¿Créureho aixís, Yago?

YAGO

Si ¿que besar d'amagat?

OTHELLO

Potser un bes no autorisat.

YAGO

¿O que restar una hora o més núa al llit ab un amich no vol dir res de mal? (2)

OTHELLO

Núa al llit, Yago, y no res de mal? Aixó es hipocresía contra'l dimoni. (3) A n'aquells qui volen ser virtuosos, y empero ho fan, el dimoni'ls hi tempta la virtut, y ells tempten el cel. (4)

YAGO

Aixís no fan res; es una falta venial. (5) Mes si dono un mocador a ma muller...

OTHELLO

¿Llavors, qué?

YAGO

Mes llavors es seu, mon senyor. Y sent seu jo crech que pot ferne present a un home qualsevol.

OTHELLO

Es també protectora de son propi honor; ¿pot donarho?

YAGO

Son honor es una essencia que no's veu. En tenen sovint els que no'n tenen. Mes en quant al mocador...

OTHELLO

¡Per Deu! de bon grat voldria haverlo oblidat... me digueres... ¡oh! me ve a la memoria com els corbs van a les cases empestades expandint mals averanys. Ella tenia mon mocador.

YAGO

¿Sí, be y qué? (7)

OTHELLO

Are si que no está tan be.

YAGO

Mes si jo vos hagués dit que l'havía vist a n'ell fentvos tort o que li havia sentit dir... (8) Hi ha miserables llenguts, que si a copia de ser enfadosos triomfen de la ressiencia d'una amiga y adhuch si sols tenen que compláurela accedint a sa passió, no's poden estar devantarse'n... (9)

OTHELLO

¿Qu'ha dit res ell?

YAGO

Sí, mon senyor. Mes, estigueune segur, no més de lo que's retractará.

OTHELLO

¿Qu'es lo qu'ha dit?

YAGO

A fe qu'ell feu... no sé lo que feu.

OTHELLO

Qué, qué?

YAGO

Jaure.

OTHELLO

¿Ab ella?

YAGO

Ab ella; demunt d'ella; com volgueu.

OTHELLO

¡Jaure ab ella; jaure demunt d'ella! La calumnien al dir jaure demunt d'ella! (10) Jaure ab ella, aixó es obscé: ...mocador... confessions... mocador... Confessar la malifeta y ser penjat (11). Primer que sigui penjat y després que confessi. Tremolo de pensarhi. Ma naturalesa no cauría en aquesta fosca passió (12) sens influx d'una causa real. (13) No son els mots lo que'm traspalsa aixís... ¡No!... Nassos, orelles, llabis... (14) es possible... ¡Que ho confessi!... mocador... ¡Oh, malestrugansa! (15)

(Cau en un treball.)

YAGO

¡Obra, medicina meva, obra! (16) Aixís s'engarjolen els necis créduls, y aixís també moltes dames dignes y castes reben vituperis, sent ignocentes... ¡Ep!... ¡Mon senyor!

(Entra en CASSIO.)

¡Mon senyor! ¡Othello!... ¿Per aquí, Cassio?

CASSIO

¿Qué passa?

YAGO

A mon senyor li ha agafat una convulsió epiléptica. Aquest es el según atach. Ne tingué un ahir.

CASSIO

Frégali els polsos.

YAGO

No; fuig. L'accident deu fer tranquil sa carrera. (17) Si no ell esdevindría boca-brumosa y esclataría de sopte en una bojería salvatje. Guayta, com se remou. Allunyeuvos per una estona. Prompte se restaurará (tornará en sí). Quand me deixi voldría enrahonar ab vos sobre un afer important.

(Surt en CASSIO.)

¿Com ha sigut, mon general? ¿No vos heu fet mal al cap?

OTHELLO

¿Que te'n burles?

YAGO

¡Emburlármén! No, per Deu. (18) Jo voldría que comportessiu vostra fortuna com un home.

OTHELLO

Un home enganyat es un monstre, es una bestia.

YAGO

Llavors, hi ha moltes besties en una ciutat populosa y molts monstres civilisats.

OTHELLO

¿Ho confessá ell?

YAGO

Senyor, sigueu home. Penseu que qualsevol barbut ajovat al carro matrimonial pot fervos costat pera arrossegar la mateixa càrrega. (19) N'hi ha de milions d'are víus que cada nit jauhen en aquets llits comuns (20) qu'ells jurarien son excludissius per ells. Vostre cas es mellor. ¡Oh! es l'odi de l'infern, l'arxi-escarnot del diable, petonejar una perjura en el llit de seguretat y confiança, suposantla fidel. No, deixeu-me conéixer, y quand conegui lo que soch sabré'l resultat d'aquesta convicció (21)

OTHELLO

Oh, certament, tu ets juhiciós.

YAGO

Estigueuvos una estona apartat. Conteniuvos pacientment. Mentres romanieu aquí, afollat per vostra pena, (passió gens escayenta a vostra homeniá) (22) ha vingut en Cassio; he fet que se'n anés (23) donantli una bona excusa de vostre éxtassis. Mes li he pregat que tornés prompte pera enrahonarli; m'ho ha promés. Amagueuvos y remarqueu les mofes, trufes y menyspreus (24) que's pinten arreu per son rostre; puig jo li faré contar de nou el quiento: ahont, com, quant sovint, quant temps fa, y quan ha de jaure novament ab vostra muller; remarqueu sos gestes: mes paciència, o diré que vos sou tot fugots sens res d'home.

OTHELLO

¿Sents, Yago? Me trovarán molt espavilat en ma paciència (25) mes, ¿sents? també molt sanguinari.

YAGO

No está malament, mes servéu temps en tot. ¿Voléu apartarvos?

• • • • •
• • • • •

OTHELLO

¿Com l'assessinaré, Yago?

YAGO

¿Vos heu adonat de com se reya de son vici?

OTHELLO

¡Oh, Yago!

YAGO

¿Y vejereu el mocador?

OTHELLO

¿Era'l meu?

YAGO

El vostre, per vida meva. (26) ¡Y veure com lloha la dona ximple vostra muller! ella li doná'l mocador (27) y ell l'ha donat a sa bagassa.

OTHELLO

¡Voldria estarla matant nou anys! ¡Una dona perfecta! (28) ¡Una dona bella! ¡Una dona dolça!

YAGO

Oh, devéu oblidarho aixó!

OTHELLO

¡Sí! que's pudreixi, y's mori y's condempni aquesta nit, puig no viurá; no, mon cor s'es tornat de pedra: hi pico y me fereix la ma (29). ¡Oh'l mon no te criatura més dolça! Podria estarse al costat d'un emperador y dictarli ordres.

YAGO

No, no aneu be per'quí. (30)

OTHELLO

¡Pénjala! ¡No més dich lo qu'es!... tan trassuda ab l' agulla ¡Música admirable! ¡Oh, cantant ablaniria la salvatjesa d'un ós! ¡Ab una inventiva y un enginy tan fácils y enlayrats!

YAGO

Per tot aixó es més dolenta.

OTHELLO

¡Oh, sí, mil vegades!... y además d'un natural tan gentil! (31)

YAGO

Sí; massa.

OTHELLO

Es ben cert; emperó es de doldre, Yago... ¡oh, Yago, es de doldre, Yago (32)

YAGO

Si esteu tan corprés de sa iniquitat, doneuli carta blanca pera pecar. Puig si no atany a vos no atany a ningú.

OTHELLO

¡La faré a bossins! ¡Enganyarme!

YAGO

¡Oh! ¡Es una infamia per ella!

OTHELLO

Ab mon propi oficial!

YAGO

Aixó encare es més infamia.

OTHELLO

Procurem matzines, Yago. Aquesta nit. No vull anar a ferli recriminacions; no fos que son cos y sa bellesa desarmessin de nou mon coratge. Aquesta nit, Yago. (33)

YAGO

No ho feu ab matzines; escanyeula en son llit, en aquell mateix llit qu'ella ha profanat.

OTHELLO

¡Just! La justicia d'aixó me plau; molt be.

YAGO

Y en quant a n'en Cassio deixeu-lo a mon càrrach. Ne sabreu més a mitja nit.

OTHELLO

Perfectament.

(Se sent una trompeta.)

¿Quina trompeta es aquesta?

YAGO

Quelcom de Venecia, de segur. Es en Lodovico; ve de part del duch (34) y guayteu: vostra muller va ab ell.

Entran en LODOVICO y na DESDEMONA ab llur acompanyament.

LODOVICO

Deu vos guard', general insigne.

OTHELLO

De tot cor, senyor. (35)

LODOVICO

El duch y'ls senadors de Venecia vos saluden.

(Li dona un plech.)

OTHELLO

Beso'l missatge de llurs senyoríes. (36)

(Obra'l plech y llegeix.)

DESDEMONA

¿Y quines noves portéu, mon cosí Lodovico?

YAGO

Tinch gran plaher de veureus, senyor. Benvingut siau a Xipre.

LODOVICO

Moltes mercés. ¿Cóm está el llochtinent Cassio?

YAGO

Víu, senyor (37).

DESDEMONA

Hi ha hagut un crudel rompiment entre ell y mon espós. Mes vos ho arreglaréu tot.

OTHELLO

¿N'estéu segura?

DESDEMONA

¿Mon senyor?

OTHELLO (llegint.)

No manquéu pas de ferho, tantost haguéu...

LODOVICO

No cridava pas; está atrefagat ab el paper. ¿Hi ha diferències entre mon senyor y en Cassio?

DESDEMONA

Sí, infelissent. (38) Molt faría pera unirlos (39) per l'amor que porto a n'en Cassio.

OTHELLO

¡Foch y sofre! (40)

DESDEMONA

¡Senyor meu!

OTHELLO

¿Hi sou tota?

DESDEMONA

¿Com, que s'ha enrabiát?

LODOVICO

Potser la lletra l'ha exaltat; puig crech que li ordenen que's retiri y pera'l govern nomenen en Cassio.

DESDEMONA

¡A ver dir, m'en alegro!

OTHELLO

¿De debó?

DESDEMONA

¿Mon senyor?

OTHELLO

M'alegro de veuret boja.

DESDEMONA

Com, ¿dols Othello?

OTHELLO

¿Dimoni!

(Li pega.)

DESDEMONA

No ho he merescut.

LODOVICO

Mon senyor, aixó no ho creurien a Venecia, encare que jurés haver-ho vist.

OTHELLO

¡Oh, mal llamp! Si la terra generés ab llágrimes de dona, cada gota esdevindría un cocodril. (41) Fora de mon esguart.

DESDEMONA

No romandré si vos ofench.

(Anantsen.)

LODOVICO

En veritat qu'es una dama obedient. Prego vostra senyoria que la cridi enreça.

OTHELLO

¡Senyora!

DESDEMONA

¡Senyor meu!

OTHELLO

¿Qué voleu d'ella?

LODOVICO

¿Quí, jo?

OTHELLO

Si, vos desitjavau que la fes tornar. Senyor, ella pot tornar y tornar, y empero continuar avant (42) y retornar; y pot plorar, senyor, pot plorar y es obedienta, com vos dieheu, obedienta... molt obedienta. Proce-

híu ab vostres llágrimes. Referent a n'aixó... ¡oh, ben ficte passió!... se m'envía a casa. Vésten, promptly te faré venir a cercar... Senyor, obeheixo vostre manament y me'n tornaré a Venecia... Lluny d'aquí, ves.

(Desdémona se'n va.)

Cassio ocupará mon lloch (43) y... vos demano que aquesta nit sopém junts... Benvingut sou a Xipre, senyor.

(Surt.)

LODOVICO

¿Es aquest el noble moro que nostra Senat en ple anomená apte en tot? Aquesta, aquella noble criatura que la passió no podia conmourer? ¿Y qual sólida virtut no podia esgratinyar el tret de la casualitat ni atravesar la sageta de la fortuna? (44)

YAGO

Está molt cambiat.

LODOVICO

¿Está be de cap? ¿No es lleuger de cervell?

YAGO

Es lo qu'es. No puch proferir una censura. Deu sab que voldria que fos lo que podria ser, si no ho es.

LODOVICO

¡Y are! Pegar sa muller!

YAGO

A fe, aixó no va estar tan be; y desitjaria que resulti ser lo pitjor.

LODOVICO

¿Es una habitut seva? o es que les lletres, moguentli les sanchs per primera volta, l'ennmenaren a n'aquesta falta?

YAGO

No fora lleyal si enrahonés de lo qu'hi vist y sé; vos l'observaréu; son propi computament vos el posará tan en descubert que be'm puch estalviar de parlar. No heu de fer més que seguirlo y remarcar com continúa.

LODOVICO

Me sab greu d'haverme enganyat en ell.

(Surten.)

Remarques

(1) Diu en Malone:

Tots els editors moderns seguint el parer de Mr. Rowe han suposat qu'els quatre derrers actes de l'Othello passen a Nicasia, capital de Xipre: Axo es un absurd puix dita ciutat es a 30 millas del mar. El principal port de Xipre era Famagusta, ahont antigament hi havia un gran castell y un ample port, l'unich bó de l'illa:

Aquest es el castell a que are i aludeix.

(2) En Sh. Aludeix a la Crónica d'en Fabiá: se llegeix en sa quarta part qu'un bisbe nomenat Adhelm, quan era tentat, feya ficar en son llit una hermosa doncella, tant temps com podia resistir aytal penitencia. (Steevens.)

En el llibre «The Beehive of Mr. Roman Church» també s'hi llegeix una cosa semblant. (Farmer.)

(3) Es a dir: aixis com els hipócrites comuns, enganyen els homens, perque semblen bons no sentho, aquells enganyen el diable perque li donen esperances y acaben per no cometre el crim qu'ell se creu.

(4) L'explanació d'aixó se troba en el passatge de St. Mateu, cap. IV., p. 7. La idea del poeta es qu'el diable tenta llur virtut al excitarlosi les passions, y ells tenten el cel per consentir en una situació de la qual es impossible surtirne sens caure. (Henley.)

(5) En Yago contesta aixó contrariat de que Othello no s'exalti com ell preten. Per xo li esmenta are lo del mocador.

Per lo demás la táctica d'en Yago es enginyosa a tot serho. Abans de parlarli del mocador que la Desdémona ha perdut, li presenta trayentlosi tota importancia faltes molt grosses que l'Othello no vol suposar hagi comés sa muller. Per mes que l'Othello se resisteixi, interiorment la passió ja'l devora. Aquesta esclata quan se troba ab una casa insignificant la perdua de un mocador, mes que l'Othello no pot negar qu'hagi succheit.

(6) Se creya qu'el corb no s'allunyava de la casa en que hi havia alguna infecció. (Malone.)

(7) En Yago are estrefá l'Othello trayent importancia a n'axó que sap el té capficat, com aquest n'ha treta avans als exemples qu'en Yago li ha posats.

(8) Continua aprofitantse de la passió que consum l'Othello per la perdua del mocador, pera tornarli a presentar imatjes de faltes mes grosses que l'Othello no s'hauria cregut sens estar obcecat per aquella perdua. Pera donar mes verosimilitut a sa narració, la trenca, com si volgues dirli qu'havia positivament sentit dir a n'en Cassio lo que segueix.

(9) La significansa d'aquet paragraph ha sigut molt debatuda. He seguit a n'en Malone y Steevens. Segons en Theobald el sentit seria aquet: «... d'una amiga o si per sa tendresa la fan consentir a llurs desitjos» Es a dir com si ella consentís als desitjos d'ells, essent aixis que's veu clarament qu'en Yago vol posar un exemple de facilitat per part d'ells, es á dir, que siguin ells els qui només hajin de fer que consentir á la passió d'elles.

(10) Joch de mots, intraduhible. L'un sentit es: la calumniem al dir jaure demunt d'ella; y l'altre: la calumniem al dir una mentida sobre ella.

(11) Conservo el temps infinitiu per ser un refrá inglés. L'Othello el rectifica tot seguit invertintlo, puig naturalment no vol qu'en Cassio confessi lo qu'ell suposa que fa.

(12) Fosca passió: passió, no noble com la del amor, sino rabiosa, agitada, plena de foscots pensaments.

(13) Els comentaristes no s'han pogut posar d'acort sobre la significansa d'aquesta frase en el original inglés. Jo l'he traduhida com si's referís a l'Othello.

(14) S'imagina les familiaritats que suposa han passades entre Cassio y Desdémona.

(15) Les reflexions soptades d'aquest parlament, tenen quelcom de terrible, y mostren les inexplicables agonies en que's trova Othello. Quan se diuen be, tenen una sublimitat que no's pot admirar may prou. (Warburtón.)

(16) Se refereix al plan que porta. Aquets mots d'en Yago mostren un cinisme inconcebible.

(17) Carrera: Aquest mot l'emplea sovint en Llull en aquest sentit; coincideix exactament ab l'original.

(18) Literalment pel cel.

- (19) Es a dir, que tot casat se trova en pariona situació. ¿Per qué en Sh. posa el calificatiu de barbut? No ho he pogut esbrinar.
- (20) Comuns: es á dir, en que varis hi han estat.
- (21) Aquesta frase, qu'es inintel·ligible en l'original y ab una falta de mètrica, fou sens dubte cambiada al editar l'obra. He seguit pera traduhirla l'explicació que dona en Steevens. Per lo demés en Sh. es bastant aficionat á n'aquets pensaments qu'a voltes sens voler dir res donen clara idea del ànim del personatge. Pot ser el sentit «deixeume conéixer si ma muller m'es fidel, y quan ho sápigui sabré lo qu'hauré de fer.»
- (22) Paraula molt usada pels clássichs catalans.
- (23) La traducció exacte, seria: «l'he fet guillar»
- (24) Aquets mots se troben sovint en el «Tirant».
- (25) Es á dir: trobarán qu'hauré fingit estar tranquil ab molt enginy. L'Othello ja medita venjansa.
- (26) En inglés: per la meva má.
- (27) Original: ella li doná.
- (28) La mellor traducció seria complida; paraula clássica.
- (29) En Steevens trova que aquesta frase, per voler moure massa, fa riure. No soch del mateix parer, tenint en compte'l grau d'exaltament en que n'Othello se trova. Atés aquest, es impossible que l'Othello usi expressions conformes del tot ab la llógica y la gramática.
- (30) Literalment: no es aquest vostre camí, emperó la frase empleada correspón ben be a la idea sugerida pels mots inglesos.
- (31) Tenint en compte qu'aquesta frase catalana se refereix á la part moral, no he dubtat en usarla per traducció de la inglesa que literalment es: «d'una condició tant gentil.»
- (32) Aquesta frase es un xlch confosa en l'original. Pot ser se podria trovar alguna frase catalana que la traduhís més exactament.
- (33) Literalment: no vull recriminarla... Mes aixís la traducció catalana no correspondria a la idea d'en Othello, qui diu que vol enmetzinarla sens anarla a veure avans, puig te por que si hi va (per acusarla) son cos gentil y sa bellesa'l desarmarán. Per aixó afegeixo «anar», «no vull anar a ferli, etc.» Ab les dues paraules «aquesta nit», que repeteix després, en Sh. dona una idea clara de que l'Othello está ja resolt á matarla. En Sh. demostra aquí son geni dramátich.
- (34) Dogo.
- (35) Segons en Malone, aquesta frase de n'Othello no's refereix a la salutació d'en Lodovico, sino que la diu ensemps qu'aquest el saluda y se refereix a la conversació que acaba de tenir ab en Yago. En cambi Steevens creu que senzillament li reté la salut.
- (36) Literalment: beso l'instrument que'm dona a conéixer la voluntat de llurs senyories.
- (37) Pensant que prompte no viurá.
- (38) Una de molt infelís.
- (39) Pera ferlos tornar á ser una sola cosa.
- (40) Exclamació de rabia que no puch traduhir sino literalment, no sent un modisme inglés sino una frase qu'ha usat aquí en Sh.
- (41) Aludeix a lo que's conta dels cocodrils, de que després d'haverse menjat a n'algu se posen a plorar. En Othello s'exaspera al veure les llágrimes qu'ell creu falses y hipócrites, de sa muller.
- (42) Es á dir, que per més que torni ó desfassi son camí materialment no'l desfará en sentit moral, sino que continuará son crim ab en Cassio. Aquest paragraf lo diu l'Othello fora de sí per la passió.
- (43) En Steevens creu qu'aquestes paraules les adressa a Desdémona.
- (44) Es a dir, que cap circumstancia casual de la vida podia malmetre.

Mestral

*Tot es blavor pel firmament
tot es blavor per la montanya,
tot es polsim de llum estranya
qui vibra en l'aire transparent.*

*Per les garrigues fan els pins
una remor selvatje y forta;
arriba una ona qui conforta
de les montanyes d'allà endins*

*purificada pel gran vent,
emblavosides y morades:
demunt son front les nubolades
s'acaramullen triomfalment.*

*Y reseguintne els màgics flots,
se pert la vista sense trava
per l'horitzó de la mar blava
aont vermelletjen els illots.*

*Tot en serena majestat
d'eix blau de festa beu l'essencia,
himne de llum y transparència,
d'escelsitut y sanitat.*

MIQUEL R. FERRA.

RICARD WAGNER

PARTENECI A LA BIBLIOTECA DEL
MINISTERIO DE CULTURA

TRISTAN y ISOLDA

DRAMA LÍRICH EN TRES ACTES

Traducció directa del alemany adaptada á la música

per

Joan Maragall y Antoni Ribera

Acompanyant al text la exposició dels temes musicals

Els Editors propietaris pera tots els països del drama líric de Ricard Wagner *Tristan y Isolda*, senyors Breitkopf y Haertel de Leipzig, han autorisat la publicació d'aquesta traducció, per quin motiu els traductors se complaühen en tributarshi la expressió de son agrahiment.

Es propietat dels traductors. Ningú podrá sense llur permís reproduhir aquesta traducció ni utilisarla en audicions musicals. Queda fet el dipòsit que marca la lley.

PERSONATGES

TRISTAN.	<i>Tenor.</i>
MELOT.	<i>Tenor.</i>
UN PASTOR.	<i>Tenor.</i>
KURWENAL.	<i>Baríton.</i>
UN PILOT.	<i>Baríton.</i>
EL REY MARKE.	<i>Baix.</i>
ISOLDA.	<i>Sopran.</i>
BRANGANIA.	<i>Mitj-sopran.</i>

MARINERS, CAVALLERS Y ESCUDERS

LLOCH DE L'ACCIÓ

Acte I.—En el mar, sobre cuberta del vaixell de Tristan, durant la travessia de Irlanda a Cornualls.

Acte II.—En el Castell real de Marke, a Cornualls.

Acte III.—En el Castell de Tristan, a Bretanya.

Preludi

Una llegenda-mare d'amor, vella, inagotablement renovantse en totes las llengüas de la Europa mitjieval, ens parla de Tristan y Isolda. El fidel vassall havia anat a demanar pel seu rey aquella a la qui ell no volia confessarse que estimava, Isolda, que'l seguia com nuvia del seu Senyor, perque per forsa havia de ferho. La Deesa d'amor, gelosa dels seus drets trepitjats, va venjarse: la beguda d'amor preparada, segons la costum dels temps, per la mare de la nuvia y destinada al espós que's casava sols per conveniencia politica, es versada per astuta equivocació a la jova parella; que tot seguit de béurela se sent inflamada en resplendentes flames; y els dos aymants han de confessarse que son l'un per l'altre. Llavors comensan per ells anhels, desitjos, delicies y penes d'amor sens fi; el mon, el poder, la fama, l'esplendor, l'honor, la fe de cavaller, la fidelitat, la amistat, se desfá tot com un somni vá, y sols una cosa viu: l'anhel, l'implacable anhel, el desitj eternament renovat, l'esllanguiment de la set; y l'únich fi de tot axó: la mort, l'anorreament, el may més desvetllarse.

El musich que esculli aquest tema per introducció del seu drama d'amor, sentintse en ell en el propi element ilimitat de la música, pogué atendre tant sols a ferhi un limit, ja qu'es impossible agotar l'assunto en si mateix. Aixis deixá expandirse encare qu'en trets organissats, l'insaciable desitj, desde la seva tímida

manifestació primera, el suau atractiu, a través dels tremolosos sospirs, de la esperança y el defalliment, queixes, desitjos, delícies y penes, fins al seu impetu més poderós y monstruosa pena, per trobarhi la sortida hont s'obrí al cor un camí cap al mar de infinita delícia d'amor, en l'anhel sense satisfacció, perquè cada logro porta al germe d'un nou desitj, fins qu'en l'últim esllanguiment els ulls veuen apuntar el pressentiment de la més alta delícia: la delícia del morir, del no-ésser; l'últim deslliurament en el meravellós imperi del que més lluny ens esgarriem com més impetuosament breguem pera entrarhi. ¿Ne dirém la mort? ¿o es el mon de fosques maravelles d'ahont nasqueren aquella eura y aquella parra que, segons conta la llegenda, s'alsaren fortament abrassantse demunt la tomba de Tristan y Isolda?

Acte primer

En la coberta d'un vaixell

Tenda guarnida com a cambra en la proa d'un vaixell, adornada ricament ab tapissos. Al comensar, el fons está del tot tancat; al costat hi ha una escala estreta que va al interior del vaixell.

ISOLDA demunt d'un repòs, ab la cara en els coixíns.

BRANGANIA, tenint aixecat un cortinatje, mira del costat de mar.

VEU D'UN MARINER JOVE

(Que se sent cantar a dalt d'un pal.)

Van ulls a ponent,
va nau a llevant!
Fresch venta'l vent
que a terra ens du:
infant d'Erin
hont restas tu?

Son els sospirs qu'alenes
qu'omplen de vent mes veles?
Venta, venta, oh, vent!

Plora, ah, plora greument!

Filla d'Erín,
tu, esquerpa filla d'amor!

ISOLDA (sobressaltada.)

Qui aixís gosa oféndrem?

(Mira torbada al entorn.)

Brangania, tu,
dígam, hont som ja?

BRANGANIA (a la entrada de la tenda).

Blavejá a ponent,
una costa's veu;
llestá, suau,
voga la nau;
tant llisa es la mar,
qu'ans de la nit
entrarem en el port.

ISOLDA

En quin port?

BRANGANIA

Cornualls, vert país.

ISOLDA

No, jamay!
Ni eix jorn, ni altre!

BRANGANIA

(Deixa caure'l cortinatje y corre conmoguda vers ISOLDA)

Qué sento! Reina! Com!

ISOLDA (pera sí, ab feresa).

Oh, gent sense cor!
Borda nissaga!

Ahont, mare,
s'amaga el poder
qu'en el mar y'l torb comandava?

Oh, art ruí de mágica!
sols per fer brevatjes et vall!

Renaix en mi prompte
forsa, ardiment,
del pit surt a fora,
hont restes pres!

Ohíu ma comanda,
vents tremolosos!
Alseus furients
en gran tempestat;
ab veus que retronin
torbs plens de rabia!
Fers remogueu
al mar adormit,
feu en son fons
esclatar veus de tro!
Vostra es la presa,
jo vos la dono!
Destruhíu la nau plena d'orgull,
engolíu ses runes arreul

Tot quant aquí víu,
tot quant hi respira
jo os dono, oh vents, en bon pach!

BRANGANIA

(Aterroritzada assistint a ISOLDA.)

Oh, dol!
Ah! Ay,
del mal que vaig pressentir!
Isolda! Reyna!
Cor aymat!
Quin es el teu secret?
No vas plorar
deixant a ton pare y a ta mare,
ni menys l'adeu
els daves després marxant.

Vas deixar ta llar
sens dir un mot,

freda, blanca
vers el mar;
sens nodrirte,
sens dormir;
trista altiva
sens consol:
¡quin torment
aixís mirarte!

no ser res per tu
un estranya ser!

Oh, revélam
qué't conmou!
Cóntam, cóntam
ton torment!

Oh, reyna Isolda,
oh, dolsa amiga!
Si m'estimes encare
fidel será Brangania!

ISOLDA

Aire! Aire!

Que se'm núa'l cor!
Obra! Obra ben be!

(BRANGANIA aparta corrents els cortinatjes.)

(Es veu el vaixell de cap a cap fins el timó y més enllá el mar y l'horitzó. Al entorn del arbre mestre hí ha els mariners escampats treballant en les cordes; derrera d'ells es veuhen en la part del timó, caballers y escuders també escampats; un xich allunyat d'ells TRISTAN qu'está ab els brassos creuhats mirant meditabond cap el mar; als seus peus indolentment ajegut KURWENAL.)

LA VEU DEL JOVE MARINER

(Com avans.)

Fresch venta el vent
que a terra ens du:
infant d'Erin
hont resta tu?

Son els sospirs qu'alenes
qu'omplen de vent mes veles?
Venta, venta, oh vent!
Plora, ah, plora greument!

ISOLDA

(quina mirada ha trovat desseguida a TRISTAN clavantla
fixament, díu sordament entre sí.)

Jo'l volía,
jo'l perdía,
noble y pur
brau, cobart!

Mort demunt son cap!
Mort demunt mon cor!

(a BRANGANIA rient malastrugament.)

Qué'n pensas d'eix vassall meu?

BRANGANIA (seguint sa mirada.)

Quin deyas?

ISOLDA

Sí, del héroe;
de mon esguart
desvía el seu
avergonyit
y tot poruch!

Donchs, qu'en penses tu?

BRANGANIA

Parlas de Tristan
cor aymat?

Ell qu'es espill dels regnes
que'l preuhan tant y tant?
Ell, l'héroe com cap altre,
arreu gloriós y aymat?

ISOLDA (irònicament).

D'aquell que fuig la lluyta
y arreu se va amagant,
puig que per nuvia una morta
va al seu senyor portant!

Te sembla fosca
ma cansó?
Vés ell qué díu,
tan brau com es;
si gosa a mi venir.
L'honor degut

y el zel forsós
oblida l'héroee
de tant poruch,
com fugint mon esguart de reyna
ell, l'héroee com cap altre!
Oh, ja sab bé per qué!
Al superbi ves
dígali mon voler:
mon servent ell es,
vull que vingui al moment.

BRANGANIA

Cal que li pregui
que't saluti?

ISOLDA

Al meu vassall
farás enténdreho:
son respecte
vol Isolda!

(A n'el gest imperiós d'ISOLDA, BRANGANIA s'allunya, passa avergonyida per davant deis mariners que treballan y travessa el pont fins a la popa. ISOLDA segueixla ab la mirada fixa, reulant vers el repós en el quin resta assentada durant el diáleeh següent. Sa mirada no's aparta del timó.)

KURWENAL

(que veu venir a BRANGANIA, fa un mohiment sense aixecarse y estira a TRISTAN pel vestit.)

Ull víu, Tristan!
Ordre vé d'Isolda.

TRISTAN (ab sobresalt.)

Qué díus? Isolda?

(Se domina tot seguit, mentres que BRANGANIA s'apropa y s'inclina al seu davant.)

De ma senyora?
Qué'm comanda
de part d'ella
la fidel serventa
en eix moment?

BRANGANIA

Oh! noble Tristan!
vol Isolda

que os mostreu
al seu davant.

TRISTAN

¿Troba'l viatge llarch?
prest finirá;
ans que s'ens pongui el sol,
som dintre'l port.
Tot quant la reyna m'ordeni
tot será complert.

BRANGANIA

Donchs vol que Tristan
vagi allí:
tal es sa voluntat.

TRISTAN

En la verdosa platja
qu'als ulls tot just blaveja,
ma senyora
espera'l rey:
llavors per presentarli
bentost 'niré a cercarla;
tanta honra
vull per mi.

BRANGANIA

Oh, noble Tristán!
ohume be:
tos serveys
la reyna vol:
vol tot seguit qu'hi vagis,
puig ella está esperant.

TRISTAN

Allí hont jo siga,
en tot lloch,
fidel jo li seré,
que flor de dames es.
Si jo abandono el timó
¿cóm dur podria la nau
allí hont Marke es rey?

BRANGANIA

Digas, oh, Tristan!
Et rius de mi?
Si't semblen foscos
els mots qu'hi dit,
ou de la reyna'ls mots!
Tals foren ses paraules:
«Al meu vassall
farás enténdreho:
son respecte
vol Isolda.»

KURWENAL (aixecantse tot d'un cop.)

M'hi deixes fer resposta?

TRISTAN (ab calma.)

Quina resposta vols fer?

KURWENAL

Cal qu'ella digui,
a Isolda, donchs:
«Qui Cornualls
y el trono inglés
a l'Irlandesa ha dat,
jamay será
el seu vassall
quand ell la dona al rey.
El gran senyor
Tristan, el prós!
Aixís ho dich, mal vingan
ab furia mil Isoldes!»

(Mentres TRISTAN prova de ferlo callar ab gestos y BRANGANIA, afigida, es disposa a anarsen, KURWENAL canta lo que segueix ab gran forsa a la missatjera que s'allunya tota tremolosa:)

«Morold pe'l mar
endins aná,
de Cornualls cens volía;
en mitj del mar
una illa hi ha,
sa tomba allí s'obría!
A Irlanda está
son cap penjat;

ja te Inglaterra
el cens pagat.
Ey! nostre prós, Tristan
pagará cens semblant!»

(KURWENAL, représ per TRISTAN, baixa al interior del
vaixell. BRANGANIA, que ha tornat tota concirosa
aprop d'ISOLDA, tanca'l cortinatje mentres de part de
fora canten els mariners.)

TOTS ELS HOMES

A Irlanda está
son cap penjat;
ja te Inglaterra
el cens pagat.
Ey! nostre prós Tristan
pagará cens semblant.

(ISOLDA y BRANGANIA soles, ab els tapissos altre volta
completament tancats.)
ISOLDA s'aixeca ab gestos de rabia y desesperació.)
(BRANGANIA's precipita a sos peus.)

BRANGANIA

Ay! mes ay!
Quina ofensa!

ISOLDA

(Qu'está per esclatar en un violent ímpetu d'ira, es reprimix tot d'un cop.)

Qué díus de Tristan?
De cert vull que m'ho contes.

BRANGANIA

No'm fassis dir.

ISOLDA

Parla sens temor!

BRANGANIA

Ab cortesia
refusá.

ISOLDA

Mes quand tu't feres forta?

BRANGANIA

Quand jo li he dit
qu'aquí vingués:

«aquí, en tot lloch,
—aixís m'ha dit—
fidel jo li seré,
que flor de dames es»;
Si ell abandona'l timó
com dur podria la nau
allí hont Marke es rey?»

ISOLDA (ab amarch dolor.)

«Com dur podria la nau
allí hont Marke es rey?»

(Ab violencia y cridant.)

Pe'l gran tribut portarli
qu'a nostra Irlanda ha pres!

BRANGANIA

Quand els teus mots mateixos
mon llabi ha repetit,
son servidor, en Kurwenal...

ISOLDA

Clars els seus mots sentia;
ni un sol me n'ha escapat.
Ja qu'are has vist tal afront
escolta d'hont m'ha vingut.

Quand ells rient
cansons me canten,
jo be'ls hi puch respondre!

«En una nau
mesquina y breu
qu'errant a Irlanda aná:

malalt, ferit,
y com finant
jeya un home a dins.

D'Isolda l'art
li va valer;
ab seus bálsams
d'arrels y flors
la greu mortal ferida
Isolda va curar.

Ell «Tantris»,
astut, recelós, feu dirse,

per «Tristan»
Isolda'l va coneixe,
perque mirant sa espasa
va trovar la fulla oscada,
y justament
en 'quella fulla
mancava'l tros
que jo trobava
al cap tallat qu'un jorn
per mofa'm van portar,

Un crit brollá
del fons del cor!
Llavors alsant
el brand brillant
en front del vil estava
per si a Morold venjava.
Del llit hont jeya
va mirar
no vers el brand,
no vers la ma,
sos ulls els meus miraven.

Sa miseria
pietat me va fer;
el brand dels dits va cáurem!
Morold li feu ferida
y era jo qui'l curava
perque pogués tornarsen
deslliurantme de sa mirada!

BRANGANIA

Qué parles! Y com no ho veyas?
Que aquell que jo
assistía ab tu...

ISOLDA

Lloharlo ja senties:
«Ey! nostre prós Tristan»
Ell era aquell malaurat.

Jurava y perjurava
mercé y memoria eterna.

Are ohíu, com un prós serva'ls jurs.
Com a Tantris
jo'l deixava ben lliure,
com Tristan
torna avuy ardit:
en gran vaixell
altíu y armat
a l'hereva d'Irlanda cercant
pe'l rey marcit de Cornualls,
per Marke, l'oncle seu.

Si víu Morold fos.
qui hauría gosat
a fernos semblant agravi?
Per un príncep
que fou vassall
demanar mon trono d'Irlanda?

Mes ay, de mi!
Jo mateixa
causa soch
de tal afront!
El brand venjador
sense clavarli,

debil jo'l llensava!
Soch are d'ell l'esclava.

BRANGANIA

Concordia, pau y aliansa
per tots van ser jurades.
Un jorn d'alegría fou.
Com may pressentir
el dol que així't consum?

ISOLDA

Oh, ulls tan cegos,
Cors sens forsa!
Vil esprit!
Cobart silenci!
A tots historia
Tristan feu

del meu guardat secret!
Callant, la vida
jo li he dat,
callant davant
l'enemich furiós;
sens dir un mot
el vaig salvar.

Mira quin es son pach!

Radiant, victoriós
y august,
clar va dir
sense recel:

«Será un tresor,
bon oncle meu;
¿qué os sembla per muller?
La flor d'Irlanda
os vull portar;
aquells camnis
conech ben be;
digueu que sí
y a Irlanda vaig;
per vos será Isolda:

me plau aytal empresa!»

Malehit síes, pérfit!

Malehit altre cop!

Venjansa, mort,
Mori un y altra.

BRANGANIA

⟨Precipitantse vers ISOLDA ab gran tendresa.⟩

Oh, dolsa! bona!
Tendra! Bella!

Oh, senyora!

Cara Isolda!

— XXXIII —

(Atrayent poch a poch a ISOLDA vers el llit de repós.)

Ohume, vina!
Séu aquí!

Quin afany!
Per qué tal furia?
Com es que aixís airada
ni'm sents ni'm vols atendre?
Si un deute ab tu
tenía Tristan,
bon pach avuy te'n dona
ab aquesta espléndida coronal
Fidel serveix
al oncle seu
y et dona del mon
el be més prehuat.
Son propi regne,
just y noble,
refusa, y s'agenolla
davant de la reina Isolda.

(ISOLDA's gira.)

Si't dona a Marke
per rey y espós,
no't pots pas planyer qu'esculleixi
espós que no't mereixi.
D'ilustre nom
y noble esprit,
qui pot igualar
son gran poder?
Per servent un héroe
tan fidel;
may reyna refusaría,
esposa ben felís sería.

ISOLDA (mirant fixament davant d'ella.)

Sens amor
estar ab ell,
sempre aprop tenirlo!
Tal pena sofrir podría?

BRANGANIA

Pots dir tal cosa?

Sens amor?

(s'acosta acariciadora á Isolda.)

¿Quín home pot ser
que no t'estimi?

el que a Isolda veu
no es donchs Isolda
vida y amor per ell?

Pro si'l que't destinan
fret se't mostrés,

per algun art
d'encantament

l'enginy jo se
ben be d'atráurel

per obra del gran amor.

(molt acostada á Isolda parlantli ab confiança y misteri.)

Ja de ta mare
oblidas l'art?

Sols ella fou
qui sabiament

va posarme al teu costat
quand t'allunyavas del seu!

ISOLDA (ombrosa.)

Del bon consell
valersen cal,

aquell seu art
ja sé'l que val;

Venja la trahició...
Calma a n'el cor que pena...
La caixa porta aquí.

BRANGANIA

Enclou el gran remey

(porta una caixeta d'or, la obra, y díu, referintse á lo que
conté.)

Ta mare aquí posava
las mágicas begudas.

Per tots els mals
el bàlsam tens,

per fort verí
el gran remey:

(treu una ampolleta.)

El filtre ardent
el tens aquí.

ISOLDA

No ho es, jo'l sé coneixe,
puig jo mateixa
el vaig senyalar,

(treu una ampolleta y la mostra.)

Mira, es el que'm cal!

BRANGANIA (lleument esborronada).

Licor de mort!

ISOLDA

(s'alsa del repós y escolta ab creixent terror els crits dels
mariners.)

MARINERS (desde fora.)

Ho! he! ha! he!
Al pal de baix
la vela avall!

ISOLDA

La vía es va escursant.

Ay! bentost som a port!

(obrint els cortinatjes entra impetuós:)

KURWENAL

Alseus! Oh donas!

Ayre! Amunt!

Prest alseuse!

Prompte enlestiuse a sortir!

(ab moderació.)

A Dama Isolda
duch missatje

del pròs Tristan
mon senyor:

Al cim del pal voleja
vers terra gay pabelló
qu'al burg del gran rey Marke
vostra arribada díu.

Donchs, Dama Isolda,
disposeuse;
y a pendre prompte terra
ell puga acompanyarvos.

ISOLDA

(després d'haverse mostrat aterrada, se recobra y díu ab dignitat:)

A Tristan porta mon salut,
dientli lo que't mano:
Jo al seu costat mostrarme
y ab ell al rey presentarme,
no puch, ni está bé al meu honor,
mentr'ell no implori
mon perdó
per culpas qu'ha comés.

Que'l vingui aquí a cercar!

(KURWENAL fa un gesto de despit. ISOLDA, ab creixent animació.)

¡M'has ben entés?
¡dirasli aixís!

No estich pas disposada.
a ser jo d'ell portada,
ni menys vora d'ell mostrarme
ni a Marke aixís presentarme;
si oblit no'm demana
y el perdó qu'es degut
segons costum y lley
per culpa qu'ha comés.
¡Demani mon perdó!

KURWENAL

Tot seguit
a dirli vaig;
sabreu tot quant ell díu!

(s'en va depressa.)

(ISOLDA corra vers BRANGANIA y l'abrassa ab violencia)

ISOLDA

Ara adeu, Brangania!
Prench comiat del mon,
comiat de pare y mare!

BRANGANIA

Que díus? Que pensas?
Tu vols fugir!
Ahont haig de seguirte?

ISOLDA (recobra l'ànim depressa).

No ho has sentit?

Jo resto:

Tristan ferma aquí espero.
Fidel farás
el meu voler
prepara'l filtre de pau:
aquell que t'he mostrat.

(treu l'ampolleta de la capsula.)

BRANGANIA

Quin filtre díus?

ISOLDA

Míratel!
En la copa d'or
el versarás;
hi cap, pòsali tot.

BRANGANIA (prenent la ampolleta ab terror.)

Com? ho he entés bé?

ISOLDA

Sigas fidel!

BRANGANIA

Per quí serà?

ISOLDA

Pel que'm trahí.

BRANGANIA

Tristan?

ISOLDA

¡Begui sa culpa!

BRANGANIA (llensantse als peus d'Isolda.)

¡Horrible! Sigas piadosa!

ISOLDA (molt fortament.)

Sígaho per mi,
serva infidel!

Ja de la mare
no sabs l'art?

Sols ella fou
qui sabiament

va posarte al meu costat
quand m'allunyaxa del seu.

Per cada mal
va dar-me un bál-sam

per tot verí
hi ha el gran remey:
pel dol profund,
pel gran sofrir,
tinch el licor de mort.
La mort díu grans mercés!

BRANGANIA (cuasi defallint.)

Oh dol profund!

ISOLDA

Vols donchs obehir?

BRANGANIA
Oh gran sofrir!

ISOLDA
M'ets ben fidel?

BRANGANIA.
La mort?

KURWENAL (entrant.)

En Tristan!

(BRANGANIA s'alsa aterrada y esmaperduda. ISOLDA ab enorme esforç procura dominarse.)

ISOLDA (a KURWENAL.)

En Tristan pot passar.

(KURWENAL s'en torna.—BRANGANIA, quasi defallint se gira cap al fons. ISOLDA, recullint tota la força de la seva resolució, se'n va lenta y majestuosament vers son llit, y sostenintse en lo capsal, gira els ulls vers la entrada.—TRISTAN entra y resta respectuosament en el llindar.—ISOLDA al véurel es presa de gran agitació.—Llarg silenci.)

TRISTAN

Digueu, senyora;
que voleu?

ISOLDA

¿No saps encar
lo que demano,
quand la temensa
de saberho
lluny dels meus ulls et té?

TRISTAN

Respecte sols ha sigut.

ISOLDA

Ben poch honors
de tu he rebut:
obertament refusas,
tot mofante,
el meu voler.

TRISTAN

Sols l'obediencia
feume allunyar,

ISOLDA

Ben poch agrahida
al teu senyor
tinch de restar,
quand tal me tractan
els seus servidors.

TRISTAN

Es usat
hont he viscut:
qui vers l'espos
l'esposa dú,
lluny d'ella deu restar.

ISOLDA

Y aixó per qué?

TRISTAN

L'us ho mana!

ISOLDA

Si l'us respectas,
noble Tristan,
pensa'l que mana
l'altra costum:
de boca enemiga
cerca'n tant sols llohansa.

TRISTAN

Quin enemich?

ISOLDA

Diguiho ta pó!
Sanch ¿sabs?
hi ha entre'ls dos.

TRISTAN

Expiada fou.

ISOLDA

No entre tu y jo.

TRISTAN

En camp obert
davant de tots
la pau fou ben jurada.

ISOLDA

No ho fou
hont Tantris vaig celar,
hont Tristan era meu.

Quand ell dressava's
fort, curat;
lo qu'ell jurá,
no vaig jurar:...
había après a callar.

Quand en quieta cambra
fou malalt
ab el brand al puny
va véurem ell:
muda ma veu,
lás fou el meu bras.

Si'l llabi y el bras
van ser retinguts
quelcom pel temps jo'm jurava.
Donchs are ha arriuat el día.

TRISTAN

Quin jur heu fet?

ISOLDA

Venjansa per Morold.

TRISTAN

Tant vos mou?

ISOLDA

Gosas mofarten?

Mon promés ell sigué
d'Irlanda'l prós august;
jo ses armes vaig benehir,
per mi va anar a lluytar.

L'honra vaig perdre
quand ell caygué;

pantejant de pena
jo vaig jurar
que si un home no'l venjava
jo donzella'l venjaría.

Tu ferit,
en mon poder,

com es que mort no't doní?

T'ho vaig a dir obertament.
Curat volíat
de tes greus ferides
sols per durte a combat
ab qui fos escullit per mi.

Ta sort, donchs, pensa
quina pot esser!

Ja que'ls homes volen perdonarte
¿qui deu la mort donarte?

TRISTAN (pálit: diu ombrosament.)

Si aymaves Morold tant,
repren encare'l brand,
y prompte clával ben fort:
no desmayis un altre cop.

(Li allarga l'espasa.)

ISOLDA

A ton senyor
mal semblaría;
el bon rey Marke
¿qué'm diría,
si mato al seu millor servent,
que regne y tot li doná,
y tant fidel restá?

¿Tant poch te sembla,
lo qu'ell te deu,
y a més portantli

nuvia d'Erin,
que no'm fes cárrechs
si jo matava
a qui de la pau penyora
li du fidel?

Guarda ton brand
que vaig vibrar
quan jo venjansa
sentía en mon pit.

Quan l'esguart penetrant
clavat en mi,
tu m'escullires
per ton rey Mark,

el brand deixava caure.
Donchs beure'ns cal per paga.

(Fa una senya a BRANGANIA, que tremola vacilant en lo
qu'ha de fer. ISOLDA se li imposa ab exaltat mohiment.
BRANGANIA se disposa a preparar la beguda.)

MARINERS (desde fora.)

Ho! he! ha! he!
Al pal de dalt
la vela avall!
Ho! he! ha! he!

TRISTAN (retornantse de negra meditació.)

Ahont som?

ISOLDA

Prop del fí.

Tristan ¿bevem, donchs, are?
¿No tens quelcom que dirme?

TRISTAN (foscament.)

Callar he après de tu, senyora.
Ton silenci comprench,
y callo lo que no entens.

ISOLDA (ab vivesa.)

El teu silenci

es un refús,
Vols l'expiació negâ'm?

(Més crits en el barco.)

(A un geste d'impaciencia d'ISOLDA, BRANGANIA li allarga la copa.)

ISOLDA

(anant ab la copa vers TRISTAN, que la mira fit a fit.)

No sents el crits?
ja som al fi:
(ab lleugera ironia)
devant del rey
prompte deurás portarme.

Al ser davant d'ell
be't complaurá, donchs,
aixís parlarli:
«Mon oncle y rey,
mírala be:
muller més suau
no has vist jamay.
Son promés, lluytant
vaig matá un bon jorn,
son cap vaig ferli dur.
La llaga que l'arma d'ell me feu
piadosa'm va curar;
ma vida estava
en son poder:
present m'en feu
la nina suau,
y ab ella oprobi
y gran menyspreu
al poble seu doná
per dirte espós tant sols.
D'aytals mercés
el premi'n fou
d'expiació un brevatje dols
que'm va oferir clement
per fer d'afronts oblit.»

(MARINERS de fora.)

Corda amunt!
Ancla a fons!

(TRISTAN revenintse brusquement.)

Fora l'ancla!
Timó a la corrent!
Deixeu les veles al vent!

(Li arrebossa la copa.)

Reyna d'Irlanda,
Isolda,
be'tconeix a tu,
y les teves arts.

Ton bálсам va curarme un jorn:
ta copa avuy reprench.
Per sempre més em curi.

Escolta be
mon jurament
d'expiació y de gracies.

Honra a Tristan
ser fidell!
Pert a Tristan
resistir!
Cor qu'enganyes!
Vans presagis!
Gran tristesa
sol consol.

Oh, filtre bo d'oblit,
jo't bech sens cap temor!

ISOLDA

Engany encar?
Compartimhol

(Li pren la copa.)

Traidor, jo bech a tu!

(Beu.)

(Després llensa lluny la copa.)

(A tots dos els agafa un tremolor mirantse ab exaltació gran,
pero rígits, sens moures, fit a fit els ulls, en els que al
envit a la mort succeheix el brill de l'amor.)

(Tremolen. Duhen les mans al cor convulsivament, y del
cor al front.)

(Després llurs esguarts tornen a cercarse, els abaixen confosos, y tornen a mirarse després ab creixent anhel.)

ISOLDA (ab veü tremolosa.)

Tristan!

(Ab efusió.)

Isolda!

ISOLDA (cayent en son pit.)

Dols infidell!

TRISTAN (abrassantla ab xardor.)

Célica dona!

(Resten en muda abrassada.)

(A fora, lluny, se senten trompetes y'ls crits dels mariners.)

TOTS ELS HOMES (desde fora).

Visca Marke, rey!

(BRANGANIA, que plena de terror havia girat el cap apoyantse en la corda, torna a girarse en el moment en que els dos aymants están abrassats, y's llensa al primer terme de la escena retorcentse les mans.)

BRANGANIA

Ay! mes ay!
Pena eterna
sols tindrán
en lloch de mort.
¡Obra folla,
falsa, d'engany,
floreix trista regnant!

(TRISTAN y ISOLDA's desfán de l'abrassada.)

TRISTAN (confús).

Hont es l'honor
que jo somniava?

ISOLDA

Hont es l'afront
que tan vaig sentir?

TRISTAN

Ah! jo't perdía?

ISOLDA

Tu'm rebutjaves!

TRISTAN

Falsa perfidia,
mágich encís!

ISOLDA

Vana amenassa
d'ira breu!

TRISTAN

Isolda!

ISOLDA

Tristan!

TRISTAN

Dols amor meu!

ISOLDA

Home estimat!

ABDÓS

Com nostres cors
s'agiten y onejen!
Com els sentits
gosant s'extremeixen!
Grossa florida
ardent de desitjos,
célich ardor
de flama amorosa!
Dintre del pit
creix el desitj!
Isolda! Tristan!
Tristan! Isolda!

Lluny d'altres llassos;
vinch als teus brassos!
Isolda als meus brassos!
Tu sols víus en mi
gran plaher d'amor!

(Els cortinatjes s'obren del tot y's veu tota la cuberta plena de cavallers y mariners que saluten enllá ab gran joia, vers la costa que's veu pròxima coronada per un castell roquer.)

(TRISTAN y ISOLDA resten esmaperduts mirantse sense adonarse de lo que passa a son entorn.)

BRANGANIA

(A les dones, que a una senyal seva pujen de dintre la nau.)

Prest el manto,
la vesta real!...

(Llensantse entre mitj de TRISTAN y ISOLDA.)

Ah, malaurats,
mireu hont som!

(Posant el manto reyal a ISOLDA, que ni se'n adona.)

TOTS ELS HOMES (a dalt del vaixell).

Visca! Visca!
Visca Marke'l nostre rey!
Visca, visca Marke!

KURWENAL (entrant depressa).

Eh! Tristan!
Prós benaurat!

TOTS ELS HOMES
Visca'l rey Marke!

KURWENAL

Ab noble companyia
ja s'acosta
el gran rey Marke.
Vé tot alegrament,
vé a la muller cercant!

TRISTAN (mirant esma perdut).

Qui, ve?

KURWENAL

El rey.

TRISTAN

Mes quin rey?

(KURWENAL senyala a la costa.)

TOTS ELS HOMES (agitant els capells).

Visca Marke'l nostre rey!
Visca, visca'l rey!

(TRISTAN mira com foll vers terra.)

ISOLDA (esma perduda).

Que son, Brangania,
aquets crits?

BRANGANIA

Isolda! Senyora!
Pensa ahont som!

ISOLDA

Soch viva? Hont soch?
Qu'he begut?

BRANGANIA (desesperada).

Licor d'amor!

(ISOLDA (mira fora de si a TRISTAN.)

Tristan!

TRISTAN

Isolda!

ISOLDA

Haig de viure?

(Cau sense sentits en sos brassos.)

BRANGANIA (a les dones.)

Assistiula!

TRISTAN

Perfidia delitosa!
Delicia perfidiosa!

TOTS ELS HOMES (esclat general d'alegria).

Visca'l rey!

(Trompetes en la costa. Altre gent han pujat al vaixell: altres han posat un pont y tots semblen esperar la comitiva que s'acosta. Cau depressa'l teló.)

Acte segon

Jardí ab grans arbres davant de la estada d'ISOLDA ahont se va per uns grahons que hi ha a un costat. Serena y placévola nit d'estiu. Davant la porta oberta hi ha una antorxa encesa. Se senten corns de cassera. BRANGANIA en la galeria, a dalt, escolta els corns cada moment més llunyans. ISOLDA sortint de la estada va vers ella ab ardentia emoció.

ISOLDA

Sentslos encar?
Lluny s'ha perdut el so.

BRANGANIA (escoltant).

No, son aprop!
Clars el sento encar.

ISOLDA (escoltant).

Sols l'inquietut
t'enganya aixís;

sols sents el vent
que's mou inquiet.

Les fulles van murmurant.

BRANGANIA

Y a tu l'ardor
del teu desitj
fa sentir lo que tu vols.

(Escolta.)

jo sento sonâ el corns.

ISOLDA (escolta.)

El so dels corns
no es tan dols;
al lluny les fonts
rajen tranquiles,
ve'l murmull fins aquí;
Si'l corn sonés
no ho sentiria.

En mitj la quietut
la font sola riu.

Qui está esperant
dins nit sens remor,

¿vols que'ls corns que tu creus que sonen
lluny de mi encare'l tinguen?

BRANGANIA

Qui está esperant...
Oh, vina, escoltem!
Espies corren de nit.

Com qu'estás cega,
creus que tothom
ho está també per tu y ell?

Llavors en el vaixell,
quan Tristan tot tremolós
a mans del rey
mitj desmayada
dúyat, nuvia reyal;
quand tots admirats
de ton pas insegur,
el bon rey Marke,
tendre planyia

les penes del llarch camí
en que habies tant sofert:

un sol hi hagué
(ho vaig veure be)
que sols Tristan fit mirava,
ab ull maliciós

com esperant
si descobrir podria
quelcom en el seu rostre.
Molt sovint
el trovo espiant:
secretament es mou;
de Melot no os feu!

ISOLDA

Parles de Melot?
Oh! t'has enganyat!
Es de Tristan
l'amich més fidel.
Quand l'aymant deixa a Isolda
d'ell, Melot es sempre company.

BRANGANIA

D'aixó que tu't fies
jo me'n recelo.

De Tristan á Marke
Melot va y ve.

Qui sab que va semblant?

Avuy ab tal nocturna cassera
tan prompte preparada,
altra presa vol
que no't penses tu,
el cassador d'ull viu.

ISOLDA

Com bon company
astut s'ha mostrat
en plaurens,
Melot l'amich.
Y tu del fidel mormores?
Més que no tu
mira ell per mi.
Ell sempre'ns va
cercant camins:
y tu l'espera llarga fas!
La senya, Brangania!

Oh, fes la senya!
Mata d'aqueixa antorxa'l brill!
Qu'arreu tenebrosa
regni la nit,
que versa'l silenci
en monts y plans,
y als cors va portant
terrors encisés.

Oh, apaga la llum per fi!
Mata aquest brill que'l deté!
Deixa a l'aymat vení!

BRANGANIA

Oh, deixa la llum protectora!
Deixa'l perill senyalar-se!

Mes, ay! Ay!
Malaurada!
Beguda malehida!
Infidel
he estat un cop
al teu reyal voler!
Perque obehint a n'ell
l'obra era de mort:
mes del teu mal,
del teu fatal deshonor,
jo sols
are'm sento culpable!

ISOLDA

Tu, sols?
Que folla qu'ets!
A Minna no has conegut,
ni son inmens poder?
Dels cors ardots
la reyna
del mon
dominadora,
vida y mort
subjectes li están;
que texeix el goig y'l dol,
y en amor torna'l rencor.

Treball de mort
jo, temeraria, emprenguí
y Minna l'ha arrencat
del meu poder.
Marxava jo a la mort,
y em prengué:
l'obra ha complert
la seva má.
Lo qu'ella'm fassi
lo que disposi,
lo que'm destini
hont ella'm porti:
soch la seva esclava,
y vull obedient mostrarme!

BRANGANIA

Si el filtre pervers
d'amor, del teu seny
aixís la llum ofuscava;
si't fá tant cega
perque t'avisó;
al menys avuy
mos prechs escolta!
Eixa llum guarda'l perill...
al menys avuy
no vulgas pas apagar!

ISOLDA

Qui en mon pit
avuy atía'l foch,
la que mon cor
fa aixís cremar,
que com aubada
en mi somríu,
es Minna, y vol
que's fassi nit;
lluira ben resplandenta
(corre vers l'antorxa.)
hont eixa llum l'espanta.

(la agafa.)

Ves donchs allí

vetllant fidell
L'antorxa...
ma vida mateixa fos,
riallera
jo l'apago sens temor.

(La tira á terra y allí va apagantse.)

(BRANGANIA se gira sobresaltada per pujar per una escala exterior á la plataforma per hont desapareix.)

(ISOLDA escolta y guayta, tímidament, vers un caminal entre mitj dels arbres.)

(Moguda per creixent anhel va acostantshi, mirant y escoltant més.)

(Fa senyas ab un vel, primer de tant en tant, després més sovint y per fi ab apassionada impaciencia.)

(Un gest de súbita joia, dona á entendre que al últim ha vist al aymant de lluny. Va pujant, pujant, per veure millor, y al ser á dalt de la graderia saluta á TRISTAN que ve y es precipita vers ell.)

TRISTAN (entra precipitadament).

Isolda!

ISOLDA

Tristan!

Aymat!

TRISTAN

Aymada!

(Corrent á son encontre, s'acostan á primer terme abraçantse desafortadament.)

ISOLDA

Ets ben meu?

TRISTAN

Ets en mos brassos?

ISOLDA

Puch abraçarte?

TRISTAN

Certa es tal joia?

ISOLDA

Certa, certa.

TRISTAN

Sobre mon pit!

ISOLDA

Ets tu qui miro?

TRISTAN

Ets tu mateixa?

ISOLDA

Es ta mirada?

TRISTAN

Es ta boca

ISOLDA

Miro tas mans!

TRISTAN

Sento ton cor?

ISOLDA

Soch jo? Ets tu?

No'm fugirás?

TRISTAN

Soch jo? Ets tu?

No es ilusió?

ISOLDA

No ho he somniat?

TRISTAN

No ho he somniat?

ABDÓS

Oh goig del ànima!

Oh dolsa, inmensa,

augusta, extrema,

célica joia!

TRISTAN

Incomparable!

ISOLDA

Infinita!

TRISTAN

Sobrehumana!

ISOLDA

Unica!

TRISTAN

Unica!

ISOLDA

May pensada,
may trovada!

TRISTAN

Misteriosa
gran y forta!

ISOLDA

Joya ardenta!

TRISTAN

Delitosa!

ABDÓS

Cel que s'obra
lluny de terra
Mon Tristan, meu!
Ma Isolda a mi!
Tristan meu!
Isolda a mi!
Teva y meu!
Meva y teu!
Sempre, Tristan meu
Isolda sempre per tu!
Isolda per mi!
Tristan! Isolda!
Tristan! Isolda!
Sempre eternament!

ISOLDA

Quant temps tan lluny!
Quant lluny tan temps!

TRISTAN

Sent tan aprop,
tan temps separats!

ISOLDA

Crudel distancia,
mala amiga.
Com l'ausencia
trista durava!

TRISTAN

Presencia, ausencia,
grans contraries!

Suau presencia!
Trista ausencia!

ISOLDA

Foscor per tu,
la llum per mi!

TRISTAN

La llum! la llum!
Oh, aquesta llum!
Quant temps encesa ha estat!
El sol caygué
el jorn morí;
mes no's fonía
tota llum:
senyal odiada
fa brillejá
devant la porta aymada,
privantme a mi l'entrada.

ISOLDA

Mes la meva má
la llum apagá.
Tingué por ma serva
mes jo no'n tinch.
Perque Minna'm protegeix
jo'm rich de día y llum.

TRISTAN

Al día! al día!

al día qu'es pérfit,
tant dur per nosaltres,
odi, oprobi!
Com a eixa llum
pogués la del día matar,
per pendre venjansa
dels sofriments dels qu'estiman!
Hi ha algún sofrir,
hi ha algún dolor
que'l jorn no vingui
a desvetllar?

¡Y en el crepúscol
qu'es tan bell
l'estimada, al portal,
fa durá encare el jorn!

ISOLDA

Si el día poso
en el meu portal,
en el meu cor el va posar
ben seré l'aymant un día,
Tristan, que'm va enganyar!
¿No fou el jorn
qui en ell mentí
quand vers Irlanda
ell va vení,
per ferm de Marke mullé,
per ferme morta també?

TRISTAN

El jorn! el jorn
brillava entorn
allí hont
al igual del sol
d'honors voltada
y d'esplendor
Isolda presa'm fou!

La qu'encisava
tant mos ulls,
el cor greument

me va oprimir:
¿als raigs de llum del jorn
podías meva ser?

ISOLDA

Si may per tu
podía ser,
¿com va enganyarte
el jorn pervers,
que sent jo ta escullida
l'aymada aixís trahissis?

TRISTAN

Brillar veyent-te
augustament
radiant d'honors
y gloria gran
sé esclau de tu volía;
tal somni em corprenía.
Ab sa enlluernanta resplendor
demunt mon front,
demunt mon cap,
el sol d'honors
que llú en ple día,
ab sos encisos
que irradiá
pel front y el cap,
dins meu va entrá;
fins dintre'l cor
em penetrá.

Lo qu'en la casta nit
es desvetllá en mon pit,
lo que impensadament
va neixe obscurament:
l'imatge que no creya
mos ulls poguessin veure,
a la plena llum del día
brillant m'apareixía.

Y aquella gloria,
aquell portent,
vaig proclamar
davant la gent:

vaig proclamarte
arreu ben alt
la més hermosa
nuvia reyal.

L'enveja que's girá en vers mi,
y l'odi, al mirarm felís,
y el disfavor que anava
minvant honor y fama,
no vaig témer pas;
y sempre fidel
el meu honor guardava
y a Irlanda m'en anava.

ISOLDA

¡Oh esclau ben va del jorn!...

També sentía
el seu engany
¡Com vaig sofrir
enamorada
quand en el fals
esclat del día
el brill del sol
te retenía!
¡Jo que de amor
per tu'm cremava
al fons del cor
ben fort t'odiava!...

Ay! duya dins ma vida
cohenta, greu, ferida!
T'hi duya al fons així
y era un dol per mi;
quan a la llum del día
aquell que jo volía
no fou visió d'amor,
ho fou sols de rencor!
Y al contemplarte
com traïdor,
la llum del jorn

volia fugir;
y allá en la nit
ab tu volar
hont l'engany acaba
—m'ho deya'l meu cor—
hont en runas cau
l'engany del somni;
donchs tot bebent
a Minna eterna
abdós fossim portats
fins a la mort plegats.

TRISTAN

La dolsa mort
be prou vegí
quand la teva ma
me l'oferí.
Quand presentia
ben certament,
qu'expiació
hauria bebent,

jo llavors vaig senti
a dins del pit
regnar potent la nit;
mon cor va ser finit.

ISOLDA

Mes ay! que'l filtre
te va enganyar
y novament
va la nit mancar;
cercant a la mort entorn
lluhí de nou el teu jorn!

TRISTAN

Oh salve, filtre!
Salve, licor!

Salve al encís
august y fort!
De la mort enfront

bebíal jo,
y les portes
obría be
d'aquell per mi tot just presentit
imperi de la nit.

De l'imatje que duya
closa en el cor
lluny ne llensava
el fals resplendor,
y els ulls qu'en la nit creyen
ben clarament la veyen.

ISOLDA

Pro's venjá ben bé
l'aborrible jorn;
la teva culpa
aprofitant:
lo que la nit
t'había mostrat,
a n'el gran poder
del día rey
vas haber de rendirho,
y sol
ab el trist esclat
dins la llum viure.

He sofert aixó?
Ho sofreixo encar?

TRISTAN

Ja a la nit consagrats estávam:
el jorn enganyós,
qu'es tot enveja,
be podrá separarns
pro no enganyarnos may més.
Del esclat qu'es vá,
del seu brill ufanós,
se riu qui en la nit
fixá l'esguart:
y aquells raigs fugitius
de llum flamejanta

ja no ens cegarán.
Qui de mort la nit
mira amorós,
qui son profund
misteri comprén,
l'engany del día,
fama, honor,
gloria y poder
ab son esclat,
com vana pols dels astres
veurá volar dispersos,

y del jorn en la falsía
un sol desitj li resta:
desitj envers
la santa nit,
hont sols l'únich
vér y etern
pler d'amor somríu.

(TRISTAN l'atrau suaument a un costat fentla asseure en
un pedrís de flors, s'agenolla devant d'ella apoyant son
cap en els brassos d'ella.)

ABDÓS

¡Oh nit d'amor!
a mi devalla,
dòm l'oblit
d'aquesta vida,
alsam pía
vers ton front,
y desllíuram
d'aquest mon!

TRISTAN

S'apaga arreu
la llum derrera;

ISOLDA

quant un pensa,
quant espera;

TRISTAN

las memorias,...

ISOLDA
misteriosas,...

ABDÓS
las tenebras
delitosas
tot en tu se'ns fon
ben lliurats del mon.

ISOLDA
Post el sol s'es
dintre'l pit nostre,
tot estel rialler
ja se'ns mostra.

TRISTAN
A ton encant
suaument sotmesos
per tu tant dolsament ullpresos;

ISOLDA
junts els cors
y aymant sospir;

TRISTAN
un alé
y un sol respir;

ABDÓS
mort l'esguart
en tal delicia
s'esblaima el mon
quan ell s'apaga:

ISOLDA
mon qu'enganyós
llù al mitj del jorn,

TRISTAN
el mon qu'ens posá
devant l'ilusió.

ABDÓS
jo, sols jo, soch el mon.

Oh delicia santa,

oh d'amor vida eterna.

may més desvetllars!

Desitj lograt demunt de tot!

(TRISTAN, ISOLDA restan com sense sentits, els caps apoyats en el pedris.)

LA VEU DE BRANGANIA

(de la plataforma.)

Sola dins
la nit vetllant,
tu qu'amor
somnia tant,
ou ben be
volar mon cant,
que'l perill
prevé escondit,
fent cobrar
de nou sentit.
Vetlla ja!
Vetlla ja!
tost la nit se'n va.

ISOLDA

Sents, aymat?

TRISTAN

Deix que mori!

ISOLDA (alsantse poch a poch).

Veü odiosa!

TRISTAN

May despertarsel!

ISOLDA

Mes el jorn
a Tristán crida?

TRISTAN (alsant un xich el cap).

Deix qu'al jorn
la mort el venci!

ISOLDA

Jorn y mort
potser juntantse,
poden nostre amor abatre?

TRISTAN (alsantse més).

Nostre amor?
L'amor de Tristan?
Teu y meu.
L'amor d'Isolda?

Quina mort, quin día,
véncel may podria?

Si al meu davant
tingués la mort,
contra mon cos
ma vida y tot,
jo per l'amor
vida y cos daría...

pro en va la mort s'atansa
qu'al nostre amor no alcansa!

(Sempre més íntim apoyant son cap sobre ISOLDA.)

Mort per l'amor
benvinguda'm fora,
pro may tal amor
morir podria,
que may fineix
lo qu'es vida eterna.
Vivint l'amor meu per sempre,
Com may per l'amor
jo moriria?

ISOLDA

Mes nostre amor
¿no's díu, donchs, Tristan
y... Isolda?
¿El mot tan tendre
y qu'ens enllassa,
qu'es llas d'amor,
si Tristan mor
no fora destruit?

TRISTAN

Trencar pot la mort
lo qu'es destorb;
lo qu'a Tristan
no deixa aymar sempre a Isolda,
viure sempre per ella.

ISOLDA

Pro la paraula: y,
si's destruís,
tant sols ben junt
ab el respirá d'Isolda
Tristán son respir daría.

(TRISTAN atrau suaument Isolda a sí.)

Morint, viuríem
sempre junts
l'un per l'altre,
sense fi,
sens reviure,
sense témer,
sense nom;
d'amor en brassos
l'un tan sols per l'altre,
d'amor vivint la vida!

ISOLDA (mirantlo emocionada).

Morint viuríem
sempre junts,

TRISTAN

l'un per l'altre
sense fi,

ISOLDA

sens reviure

TRISTAN

sense témer,

ISOLDA

sense nom,

ABDÓS

d'amor en brassos

l'un tan sols per l'altre
d'amor vivint la vida.

(ISOLDA apreta'l cap en el pit d'ell.)

BRANGANIA (com avans).

Vetlla ja!

Vetlla ja!

El jorn bentost vindrà.

TRISTAN (mitj rient mirantse a ISOLDA.)

Cal qu'escolti?

ISOLDA (mirantlo ab efusió).

Deix que mori!

TRISTAN

¿Me desperto?

ISOLDA

May despertarse!

TRISTAN

Es que'l jorn
a Tristan crida.

ISOLDA

Deix qu'al jorn
la mort el venci!

TRISTAN

La gran soperbia
menyspreuhem?

ISOLDA (ab creixent animació).

Son engany sempre fugint!

TRISTAN

El seu duptós brill
més dany no'ns farà?

ISOLDA (alsantse magestuosa).

Sérvins l'eterna nit!

(TRISTAN la segueix y s'abassen ab gran efusió.)

ABDÓS

Oh, eterna nit!
dolsa nit!

Oh, augusta
nit d'amor!
Si tu'ns abrasses,
si tu'ns somrius,
¿cóm may despertarnos
podríem sens terror?

Fes fora l'angoixa,
dolsa mort,
tan desitjada
mort d'amor!
En els teus brassos
entregats
tu ets qui'ns inflames
lluny del despertar fatal.

¿Cóm compéndreu?
¿Cóm deixarles
les delícies,
lluny del sol
y lluny del día
que separa?
Sens desvaris!
Suaus desitjos!
Sens temensa!
Dolsa ardencia
sens recansa!
Mort augusta!
Sens decaure,
enfonzarse
sens partida,
sens fugida,
sola eterna
vida interna,
pels espays inmensos
celestials ensomnis:

ISOLDA

tu Isolda,
Tristan jo,
may més Isolda!

TRISTAN

Tristan tu,

jo Isolda;
May mes Tristan!

ABDÓS

Sens nomarnos
ni deixarnos!
nova essència,
nova ardència.
Sens fi, sempre
un pensament.
Sens fi, sempre
sense fi:
inflamant el pit
goig suprem d'amor!

(Restan com encantats.)

(BRANGANIA llensa un crit estrident.)

KURWENAL

(entrant precipitadament ab la espasa nua.)

Sálvat, Tristan!

(Mira aterroritzat darrera seu. MARKE, MELOT y cortesans, ab vestits de cassera, entrant pel passeig d'arbres depressa, s'avançan, y's deturan pasmats davant dels dos aymants. BRANGANIA baixa de la plataforma y corre cap á ISOLDA, que avergonyida se recolza en el pedris girant la cara; TRISTAN, ab moment també instintiu, estén ab una má la capa com per amagar ISOLDA als ulls de tots, restant aixís inmóvil llarga estona ab la mirada fixa en els homes, que també se'l miran ab diferents actituds.—Apunta el dia.—Després d'un llarch silenci, diu TRISTAN):

TRISTAN

El jorn funest
per últim cop!

MELOT (a Marke.)

Mira, senyor, y dígam;
no'ls he acusat en va!
¿Hauré perdut ó no
quan he arriscat mon cap?
Ja veus ben clarament el fet:
ab faeltat
jo t'he guardat
d'oprobí nom y honor.

MARKE

(en profunda agitació, y ab veu tremolosa.)

Creus aytal cosa?
Díus aixó?
Míratel,
fidel com may cap altre;
míral be,
l'amich com cap n'había:
m'ha mostrat
fidelitat
boy ferintme'l cor
ab greu traició!
Y si Tristan
m'enganyava
¿son engany
qui dit hauría
que Melot sigués
qui me'l revelés?

TRISTAN (ab violencia convulsiva).

Vans espectres!
Somnis d'auga!
Falsos y fers!
Aneu! Fugíu!

MARKE (fondament conmogut).

Tristan!
Tú'm díus aixó?
¿De qui fiarme
si Tristan m'ha enganyat?
¿Hont es l'honor
y el ser lleal
si'l séu més bon guardiá,
si Tristan, l'ha perdut?
Si Tristan
era ton escut,
oh! tu, virtut,
¿hont has fugit,
del bon amich fugint,
de Tristan que'm traheix?

(TRISTAN abaixa lentament els ulls á terra; y mentres MARKE segueix parlant, el rostre d'aquell s'entristeix visiblement.)

¿Qu'era'l servirme
sense preu?
¿per qué'ls honors
y el gran poder
per Marke has conquerit,
si gloria, honor,
gran poder,
y els teus serveys sens paga
vols ab tal afront cobrarte?
Donchs ¿t'he semblat
poch agrahit
quan tot lo que'm guanyavas
gloria, imperi, et dava, fent'en hereu?
Ma esposa sens fills va deixarm,
y Marke tant t'aymá,
que no volía nova esposa.
Quan tot el poble
y cavallers
ab prech y ab forza
m'han empés
a dalshi nova reyna
prenent jo un'altra esposa,
tu mateix
al oncle teu
has conjurat
a fer la voluntat
de cort y poble;
y jo contra tots llavors,
y contra tu mateix,
astut, benigne,
sempre'm vaig negá;
pro, Tristan va prometre
fugir d'aprop meu
per sempre més,
si no fos ell mateix
enviat pel rey a cercar muller.
Llavors vaig dir que sí.
La dona sens igual
que vas trovar per mi,

¿qui la veuria,
qui mirantla
y envanintse
dientla seva,
per ditxós no se'n tindria?
D'ella aprop
jo ni acostarm gosava,
al desitj
retingué'l respecte;
la qu'ab gracia
sobirana
duya al ánima
frescura
en tots els perills,
la nuvia reyal
vares durme aquí.

Més quan ab tal possessió
mon cor has fet más sensible
pel dolor;
quan el veus tendre,
sens defensa,
quan al ferirlo
no hi ha esperansa
de may tornarlo a la vida,
¿per qué ab tal forsa
¿mal ánima!
tu ara'l fereixes?
L'arma que'm mata
plena es de vri,
que l'ánima y el cor me consum
perdent l'amich
que'm fou tan fidel.
Pel cor tant franch
el dupte filtrant,
secretament
en la fosca nit
aquí'm porta a veure
mon honor que llensas per terra.

¿Per qué'm donas l'infern

que no pot redimirse?
Per qué tal afront
que no's fondrà may més?

Qui enfonsará l'esguart
en tan profund abim?
Qui ho pot al mon contar?

TRISTAN

(alsant els ulls ab pietat vers MARKE.)

Oh! rey! aixó
no puch pas dirtho,

y may sabrás
lo qu'ara tu'm preguntas.

(Se gira vers ISOLDA que s'el mira ansiosa.)

Allí hont Tristan marxa
¿vols tú, Isolda, anarhi?
Al lloch hont Tristan va
no hi llu la llum del sol:
es lloch ombrós
tot ple de nit
d'ahont la mare
em va portar,
morint al temps
que jo neixía:
la mort va durme a la llum del día.
El que fou en tal jorn
redós d'aquell amor,
l'imperi de la nit
d'hont jo vaig ser despert,
Tristan te l'ofereix
marxanthi avans que tu.
Si a Tristan vol
seguir fidel
Isolda be ho dirá.

ISOLDA

Quan per extrany país
l'amich vingué a cercarm,
pacienta y fidel

seguía Isolda l'ordre.
Si'm vols portá a ta patria
y el teu casal mostrarme,
¿cóm no haig d'anar al país
qu'abrassa a tot el mon?
De Tristan casa y llar
vol fer Isolda seus:
y el seguirá
fidel y suau.

Ensényam ton camí!—

(TRISTAN s'inclina lentament vers ella y li besa el front.)

MELOT

(avansantse ab furia y treyent la espasa.)

Traidor! ah!
Venjansa, Marke!
Vols sofrir tal afront?

TRISTAN

(treu la espasa y's gira rápidamente.)

Qui arrisca contra meu la vida?

(Clava la vista en MELOT.)

Amich sigué,
fidel y fort m'estimava;
l'honor, la gloria,
com ningú ell servávam.
Ell l'ardiment
duya al meu cor,
ell fou y altres
que'm van instar,
gloria y honor a guanyarme,
de Marke fente l'esposa!

Tos ulls Isolda
prou l'han cegat;
gelós me trahía l'amich
venentme al rey trahit!

(Se tira contra MELOT.)

Guárdat! Melot!

(S'encreuhan las espasas: á TRISTAN li cau la seva y s'es-
llangueix en brassos de KURWENAL. ISOLDA se llen-
sa demunt son pit. MARKE reté á MELOT. —Cau
la cortina rápidamente.)

Acte tercer

Jardí en un castell. A un costat alta muralla; a l'altre un parapet més baix, trencat per una torre de guayta. Al fons la porta del castell, que s'ha de veure situat en una altura rocosa. Per les obertures se veu l'horitzó del mar. Tot plegat fa impressió d'abandono y descuyt, arreu malmés y invadit per herbes. En primer terme del interior jau TRISTAN adormit en una llitera a l'ombra de un gran tell: está estirat y com mort. Al capsal seu KURWENAL, inclinat dolorosament vers ell, espiant atent el seu alé. Al obrirse el teló se sent de part de fora la tonada pastoril d'una caramella, trista y planyenta. Després apareix el pastor de mitj cos en amunt derrera el parapet, guaytant dins ab interés.

EL PASTOR (ab veu baixa.)

Kurwenal! eh!
Tu, Kurwenal!
Ohume, amich!

(KURWENAL gira una mica'l cap.)

Dorm ell encar?

KURWENAL (movent tristament el cap.)

Si's despertés
fora sols
per deixarnos ja per sempre:
a menys qu'aquella
no vingués
que sola'ns pot valer.

Res veus encar?
Ni un barco hi ha en el mar?

EL PASTOR

Altre só allavors
hauries sentit,
aquell més alegre que sé.
Mes are dígam,
vell amich:
qué té mon bon senyor?

KURWENAL

Prou, no parlis:

tu may podrás saberho.
Mira be;
Si veus un vaixell,
refila un aire joyós!

(EL PASTOR se gira y guayta, ab la ma estesa demunt dels ulls, cap al mar.)

EL PASTOR

Vuyt, desert el mar!

(Se posa la caramella als llabis y s'allunya tocant.)

(TRISTAN sordament sense moures.)

Tonada vella,
reviure'm fas.

(Obra'ls ulls y gira un xich el cap.)

¿Hont só, donchs?

KURWENAL (aterrat).

Ah! Ell que parla!
Ell que parla!
Tristan! Tristan!
Mon prós! Mon Tristan!

TRISTAN (ab esforços).

¿Qui'm crida?

KURWENAL

Ah! per fi!
¡La vida, la vida!
¡La dolsa vida
a n'el meu Tristan retornada!

TRISTAN (alsantse un xich, extenuat).

Kurwenal, tu?
Hont era?
Hont soch, donchs?

KURWENAL

Ahont ets?
Aquí ben lliure y segur!
a Kareol som:
veus el castell
dels pares teus?

TRISTAN

Dels meus pares?

KURWENAL

Mira al entorn!

TRISTAN

Qué sentía?

KURWENAL

Del teu pastor
la vella tonada:
a baix del puig
ell ta ramada guarda.

TRISTAN

La ramada?

KURWENAL

Sí, la teva!
Tot es teu,
terra y llar.
La gent fidel
al seu senyor
tan be com pot,
els bens ha anat servant,
del jorn que tu
hereus y amos
a tots vas fer d'aixó,
quan vas deixarho tot
ananten lluny d'aquí.

TRISTAN

Anantmen lluny?

KURWENAL

¡Sí a Cornualls.

Plé de forsa

vas conquerir

gran honor y alta gloria.

Tristan, mon pros com cap més!

TRISTAN

Soch are a Cornualls?

KURWENAL

Oh, no: a Kareol.

TRISTAN

Com so vingut?

KURWENAL

Ah! com ets vingut?

No pas dalt de cavall,

petita nau t'ha portat

y fins a la nau

aquestes espatlles

t'hi van dur: amples son;

sí, elles van durte allí.

Are ets aquí en ton terré,

ton ver terré,

terré nadíu,

la llar de tes delícies

hont llu'l teu sol d'infancia,

y hont prompte tes ferides

serán ben be guarides.

(Arrimántseli.)

TRISTAN (després d'un curt silenci.)

Tu t'ho creus,

jo se altre cosa;

pro res d'aixó puch dirte.

Hont he vetllat

no he restat;

— LXXXI —

mes hont restava
no ho se, no puch pas dirtho.
El sol allí no hi llú,
no he vist la gent ni terra;
mes quant he vist,
jo dirtho may podria.

He anat
ahont ja estat habia,
hont vaig per sempre més:
al regne gran
d'eterna nit.
Allí un saber
sols resta;

font d'oblit
divina, eterna!
¿Com may pogué esvahírsem?

Ansiosa memoria,
¿ets, donchs, tu
que'm vols tornar
a aquesta llum del día?

Sols restes tu encare!
d'amor flama ardenta,
m'empeny del goig de l'ombra
vers eixa llum qu'encare
enganyosament daurada,
per tu, Isolda, llul!

Isolda encar
pertany al día!
Al brill del sol
encare Isolda!

Quins desitjos,
quina angoixa!
com anhelo
contemplarla!
Fort batia

sobre meu
de la mort
la ferma porta:
ampla s'obra
una altra volta
l'han feta a trossos,
raigs de sol;
ab ulls pe'l sol enlluhernats
de la nit jo surto.
Per cercarla,
per mirarla,
per trovarla,
per tot jo
en ella fondrem,
¡desvaneixis

Tristan sempre més!

Ay, com creix
pálit, trist,
el fatal
impuls del jorn!
víu y pérfit
el seu astre
ilusió y engany
du al meu front!
Oh, jorn malehit
ab ton esclat!
¿Vols fer etern
el meu dolor?
¿Es eterna
aquesta flama
que de nit
ja'ns separava?
Ah, Isolda,
dolsa, aymadal
¿Quan—digas,—
quan, ay, quan
vols matá la flama
que'l meu gosar m'anuncia?
La llum ¿quan se fondrá?

(Recau lentament, extenuat.)

¿Quan nit del tot serà?

KURWENAL

(Revenintse del seu decahiment ab gran agitació.)

Fidel a tu,
a n'ella un jorn
ofensa he fet;
y are la daleixo!
Creu els meus mots:
veurasla prompte,
sí, avuy;
consol aixís vull darte
si fos encare en vida.

TRISTAN (molt feble).

La llum no es morta encar,
no es nit al seu voltant.
Isolda, víu vetllant;
ella'm treu de la nit.

KURWENAL

Si ella víu,
que l'esperansa't rigui.
Si Kurwenal poch te sembla,
cal qu'are cas ne fassis.

Com mort jeyes
desde'l jorn
que Melot el traidó
va ferte ferida greu.

Crudel ferida;
com curarla?
Tot sol, jo, pobre,
vaig pensar:
si'l cop de Morold
fou guarit,
be's pot guarir la llaga
que feu l'acer de Melot.
El bon remey
jo sé quin es;
de Cornualls
ja l'he fet cercar;
un hom fidel

porta pe'l mar
la teva Isolda aquí.

TRISTAN (fora de sí).

Isolda ve!
Isolda aquí!

(Parlant ab esforços.)

Faeltat, virtut,
sagrada y noble.

(Atrayent a KURWENAL y abessantlo.)

Oh, Kurwenal,
amich aymat!

Fidel com no n'hi ha d'altre
¿puch mercés donarte?

Defensa y escut
en mos combats,
en goigs y penes
sempre ab mi:

tot odi meu
fou odi teu;
tot mon amor,
amor te fou;

a Marke'l bo,
servía fidel:

tu prou n'hi vas ser més que jo!

Quan jo degui'l noble
rey trahir,
tu'l trahires també de grat!
Tu no't pertanys pas,
ets sols meu,
penes sempre
quan jo peno...

pro aixó que sento
tu no ho pots sentirho!

L'anhel implacable
que'm desfá;
la flama terrible

que'm consum;
prou te'l diria
si l'entenguessis;
aquí no hi restaries,
a dalt corrents aniries,
tots tos sentits
d'anhel ompliries
y'l lluny dalint expiaries
l'aparició de les veles
pe'l vent inflades
que s'acosten
y d'amor tota inflamada
a Isolda vers mi porten!

Ja ve! Ja ve!
sens fre ni temor.
¿El veus, el veus
l'altiu pabelló?
La nau, la nau,
l'escull va rasant!
Digas ¿la veus?

(Ab violencia.)

Kurwenal! Digas ¿la veus?

(KURWENAL vacila en deixar-lo y se'l mira: en tant, ressona com al principi, pero més lluny, la tonada pastoril.)

KURWENAL (aclaparat).

No, ni una nau se veu!

(TRISTAN ha escoltat ab emoció y diu ab creixent tristesa.)

TRISTAN

¿Qu'es lo que dirme vols?
tonada trista y vella,
ab ton ressó queixós?
L'oreig del vespre
te va portá,
quan nin, la mort del pare varen dirme;
en l'auga gris
més trista encare,
quan la sort materna'l fill sabé.
Si ell m'engendrà y morí,
morint ella'm parí;

tonada vella,
angoixosa,
¡prou qu'ells te van sentir plorar!
y encare avuy
preguntes clar:
¿per quin destí naixía?
al mon ¿per qué hi venía?
¿Per quin destí?
Be'm fas resposta
tu mateixa:
«daleixte y mórat!»

No! ah, no!
No d'iu aixó!
Daleixte, daleixte,
fins dins la mort daleixte;

dalintse, may morirse!
Cansó inmortal,
cridas de lluny
al gran repós
a la qu'es remey per mi.

Mut morint
demunt la nau,
aprop del cor
corría el vri:
queixa ansiosa
tu ressonaves;
el vent les veles inflá
vers la flor d'Erin.

El pit ferit
em va guarir,
mes la ferida
renová:
el glavi ella
prou llensava:
mes ay! matzines
em donava:

quan jo esperava
cura complerta,
ella'm triava
un encís que devora;
que may pogués morirme,
donantme pena eterna!

Licor fatal
terrible licor!

Com del cor al front
furiós s'empujá!
Remey no hi val,
ni dolsa mort
per deslliurarm
del anhel fatal.
No puch trovar
maymés repós;
m'empeny la nit
envers el jorn,
eterna será ma pena
sofrint del sol la mirada!

Ay! com m'abrusa
el foch d'aquest soll!
com crema'l meu front!
Qu'es ardent aquest dol!
Per'questa ardencia
viva que'm mata,
no hi ha cap ombra
fresca que'm guardi!
Aquest terrible viure penant
no hi bálсам
que m'el pugui aconsolar!
L'horrible licor
que'l torment m'ha donat
sols jo, sols jo
mateix l'he format!
Del mal patern,
del dol matern,
de llágrimes d'amor arreu,

de plors y rialles
planys y delícies
m'he preparat
la mala beguda!
Jo t'he compost,
jo t'em bebía.
Y ab joya gran
t'he dut als meus llabis.—
Malahit sigas, oh! licor!

Malahit qui t'ha compost!

(torna a caure sense sentits.)

KURWENAL

(que debades ha probat de calmar a TRISTAN, crida aterrat:)

Senyor! Tristan!
Mágica horrible!
Engany d'amor!
Amor tirá!

Suprem somni del mon
fins hont dus als mortals!
Ell jeu aquí,
ell, l'home adorat
com cap altre aymat y aymadó!
¡Mireu les mercés
que dona l'amor!
¡el seu pach es sols aquest!

(Sanglotant.)

Haurás finat?
Víus encar?
¡L'imprecació t'ha mort?

(Observant l'alé.)

Oh joya! No!
Respira! Revíu!
!Els llabis suaument somou!

TRISTAN

(revenintse suaument.)

La nau... veusla venir?

KURWENAL

La nau? Ben cert
avuy vindrá;
no pot trigar pas gayre.

TRISTAN

Y en ella Isolda
senya fa!

L'expiació
piadosa beu!
Mírala ¿no la veus encar?

Celestial,
augusta y bona
va avansant,
per sobre l'ona!
Demunt la florida
clara onada
ve suaument
aquí portada:

son riure es consol
y dolsa pau,
y em porta l'últim
suau cordial.

Ah Isolda! Isolda!
¿qu'hermosa qu'ets!

Tu, Kurwenal, ¿cóm?
y no la veus?
a dalt, corrents,
a la torra ves,
lo que veig qu'allí brilleja
¿que tu no pugas véureho!
¿Sents lo que't dich?
Corrents a dalt!
Puja a la torra!
¿Hi has arriuat?
La nau! la nau!

qu'a Isolda du!
¡Si l'has de veure!
l'has de veure!
La nau... ¿no l'has vista?

(Mentres KURWENAL encara vacilant lluyta ab TRISTAN,
se sent la caran.ella a fora.)

KURWENAL (alsantse alegrement.)

Delicia! Joya!

(puja a la torre y mira.)

Ah! la nau!

Depressa ja s'acosta.

TRISTAN

No ho he dit?

No ho he dit

qu'encara víu?

que vida'm ve a dar?

Si es per mi Isolda

tota la vida,

¿cóm podría ser

lluny del mon?

KURWENAL

(desde la torre ab gran alegría.)

Oydá! Oydá!

Que valenta voga!

El vent las velas va inflant!

va corrents, va volant!

TRISTAN

La flámula? la flámula?

KURWENAL

L'alegra flámula

voleja ben gayament.

TRISTAN (alsantse.)

Oydá! Oh joya!

Clara al jorn

ve vers meu Isolda!

Isolda a mi!

Veusla ben be?

KURWENAL

La roca gran
tapa la nau.

TRISTAN

Entre'ls esculls?
Corra perill?

El mar hi regolfa

moltes s'hi estrellen.
Quí porta'l timó?

KURWENAL

Patró qui sab durlo.

TRISTAN

Traidor será?
Es de Melot company?

KURWENAL

Com jo fidel!

TRISTAN

Traidor també tu?
Mal astre!
No es veu encara?

KURWENAL

No encar!

TRISTAN

Perduda!

KURWENAL

Oyda! Heihaha!
Avant, avant,
passan avant!

TRISTAN (ab gran alegría.)

Heihahaha! Kurwenal!
Tu el més fidel!
Terras, bens, tot quant jo tinch
tot t'ho dono.

KURWENAL
S'acostan volant.

TRISTAN
¿Veusla per últim?
¿Veus ara a Isolda?

KURWENAL
Ella es, fa senyal!

TRISTAN
Oh, dona del cel!

KURWENAL
Ja arriban a port!
Isolda... ah!
no més d'un salt
posa en la platja el peu.

TRISTAN
Abaix de la torral!
Baixa depressa!
Avall, avall,
cap el port!
Veshi, guíala aquí!

KURWENAL
Aquí la duré:
fía en mos brassos!
Mes tu, Tristan,
resta, resta en ton llit.

(S'en va corrents.)

(Removentse en gran agitació en la llitera, díu:)

TRISTAN
Oh! aquest sol!
Oh! aquest jorn!
Ah! quina ditxa!
jjorn lluminós!
Sanch que rebull,
cor exaltat!
Joya sens mida!
Folla alegría!
Ajegut aquí

com resistirte!
Amunt y marxem
vers els cors que baten!
Tristan el prós
alegre y fort,
de trista mort
s'ha deslliurat!

(S'adressa.)

Sagnant ma ferida
a Morold jo vencía;

sagnant ma ferida
avuy faig meva a Isolda.

(S'arrenca la vena de la ferida.)

Corre ma sanch!
Corre joyosa!

(Salta fora de la llitera y camina vacilant.)

Qui sap tancar
feridas per sempre,
ja ve heroicament
portantme salut!
S'enfonzi'l mon
a mon pas apressat!

(Va á la entrada vacilant.)

ISOLDA (de fora).

Tristan! Aymat!

TRISTAN (terriblement agitat).

Cóm? sento la llum?
L'antorxa, ah!
Son flam s'ha apagat.
A tu! a tu!

(ISOLDA entra corrents casi sense alé. TRISTAN, que ja no pot més, se llensa en sos brassos defallint, y després va rellicant poch á poch á terra.)

ISOLDA

Tristan! ah!

TRISTAN (mirantla.)

Isolda!

(Mor.)

ISOLDA

Ah! Soch jo, soch jo,
dols amich meu!

Ah! escolta
encare ma veu!

Isolda't crida,
Isolda ve,

guardant fe en mort y en vidal

Mes no'm respons?

Una hora sola,

una hora sola

resta despert!

Prou tristos jorns

vetlláva ansiosa,

per sols una hora

ben prop meu tenirte.

¿y a Isolda enganyas?

¿L'enganya Tristan

prenentli l'únich

y breu per sempre

últim plaher del mon!

La llaga... hont?

Deixam guarirla!

Delicia será

la nit per nosaltres!

Oh! no te'm moris,

no te'm moris de ferida!

La llum de vida

mori en tots dos plegats!

¡No brilla l'esguart!

¡Quiet el cor!

Ni una alenada

fugitiva?

Sols pot queixarse

al teu devant,

la que ve ab joya d'esposa
ben valenta pel mar?

Ja es tart!

Home crudel!

Cástich ben fort,
anarten tot sol!

¡Sens compassió
pel dolor que't dech!

¿No puch contarte
tota ma angoixa?

Un cop sols, ah!

sí, sols un cop!...

Tristan... ah!

sent... revíu!

¡Aymat!

(Cau sense sentits sobre el cadavre.)

(KURWENAL havia entrat darrera d'ISOLDA; sens poder dir un mot, aterrat ha assistit al encontre y ha restat inmóvil mirant á TRISTAN. De part de fora se sent trabut y soroll d'armas. El PASTOR enfilantse en el mur.)

EL PASTOR (baix, á KURWENAL.)

Kurwenal! Eh!

Una altra nau!

(KURWENAL se gira vivament y mira á fora del parapet, mentres el pastor contempla TRISTAN y ISOLDA.)

KURWENAL

Mort y rabia

(ab esclat.)

Au, preveníus!

Marke y Melot

he conegut.

Armas y pedras:

vina al portall!

(Corre ab el pastor á la porta, que provan d'apuntalar depressa.)

EL PILOT (entra precipitadament).

Marke'm segueix,

son molta gent.

¿Per qué lluytar?

¡vensuts seríam!

KURWENAL

Vina! combat!

En tant jo visca
ni un tant sols entrarà!

BRANGANIA (desde iora).

Senyora! Isolda!

KURWENAL

Brangania aquí?

(cridant abaix).

Qué cercas, tu?

BRANGANIA

Obra, Kurwenal!

Hont es Isolda!

KURWENAL

Traidora també?

Ah! Malahida!

MELOT (de fora).

La porta abaix!

deixa passá!

KURWENAL (rient feréstegament).

Heiahaha! per fi

devant puch tenirte!

(MELOT ab gent armada compareix a la porta. KURWENAL se li tira demunt y'l deixa estés a terra.

Mor, vil escursó!

MELOT

Ay de mi! Tristan!

(Mor.)

BRANGANIA (encare a fora).

Kurwenal! Boig furiós

tu t'enganyas!

KURWENAL

Serva infidel!

(a n'els seus.)

Au, forsa!
Femlos fugir!

(lluytant.)

MARKE (de fora).

¡Párat, Kurwenal!
Furia insensata!

KURWENAL

Sols reina la mort.
Res més, oh rey,
aquí pots trovarhi:
si la desitjas lavant!

(lluyta contra MARKE y els seus.)

MARKE (entrant).

Prou ja, foll insensat!

BRANGANIA

(s'ha enfilat pel parapet y entra corrent.)

Isolda! Senyora!
Goig te duch!
Qué miro, ah!
Vius tu, Isolda!

(corrent a n'ella.)

MARKE

després d'haver rebutjat ab els seus la resistencia de KUR-
WENAL, entra.)

Follía gran.
Tristan ¿hont ets, tu?

KURWENAL

(mal ferit, vacilant devant de MARKE.)

Miréusel, jeu...
hont jo moro...!

(cau als peus de TRISTAN.)

MARKE

Tristan! Tristan!
Isolda! Ah!

KURWENAL (agafant la ma de TRISTAN.)

Tristan! Noble!

¿No't sap greu
que fidel m'en vagi ab tu?

(mor.)

MARKE

Mort m'envolta!
Tot es mort!
Mon prós, mon Tristan!
Noble amich meu!
¿Avuy també
ton bon amich traheixes,
quand a tu ve
de l'amistat a darte mostra?
Despértat! Despértat

Despértat a mas queixes!

(sanglotant demunt del cadavre.)

Traidó y fidelíssim amich!

BRANGANIA

(que retorna a ISOLDA en sos brassos.)

Revíu, revíu!
Isolda, escóltam!
Vull dirt' ma recansa!
L'encís d'aquell filtre
al rey jo contava;
pressós, desseguida
cap el mar
vingué a cercarte
sols per desfé'l llas nuviai,
y unirte al amich.

MARKE

¿Per qué, Isolda,
per qué aixó?
Quan he vist ben clar
lo qu'avans no he pogut capir,
joyós al bon amich
de culpa troví ben net!
Ab l'home aymat
per desposarte,
a plenes veles

vinch cap a tu.
Pro jo duhent la pau
no he pogut detenir la mort!
Tant sols el dany he aumentat:
y tot es per més dol!

BRANGANIA

¿Sents lo que't diem?
Isolda! Cara!
¿No sents eixa veu fidel?

ISOLDA

(no adonantse de res més que del cadavre de TRISTAN en
el que te els ulls fits, ab creixent exaltació.)

Suau y tendre
son somriure,
sa mirada
dolsa y pía.
Contempleulo
¿no'l veyeu?
Llum gloriosa
llu en son rostre,
estel radiant
qu'al cel s'en va!
¿no'l veyeu?
com son cor
ardit s'aixampla,
rica font
de son pit va brollant!
Com sos llabis
plens d'amor
dolsos llensan
suaus sospirs.

Dieume! Amichs:
¿sols jo'l sento y veig?

¿Sols jo sento
l'harmonía,
qu'admirable,
misteriosa,
tendre's queixa,
tot ho conta,
dú la calma

tant sonora
que'm penetra,
que m'enllassa
que m'envolta
ressonanta.
Veus més clares
que m'inondan,
¿son onadas
d'ayres dolços?
¿son encisos,
boyras flayrosas?
Com onejan,
remorejan;
¿las respiro?
¿las escolto?
¿M'hi enfanzo?
¿M'hi ubriago
y respiro
els seus aromas?
¡En el mar onejant,
en el vent ressonant,
en l'alé palpitant
qu'ompla'l mon,
negarse,
desferse,
inconscient
goig suprem!

(ISOLDA cau, com iluminada, en brassos de BRANGANIA,
y després demunt de TRISTAN. Gran emoció y des-
esper en els presents. MARKE beneheix els cadavres.
La cortina es tanca lentament.

Dies malalts

*Un camp de pols, terra agostada,
un mar de plom, un aire gris:
tot sent el pes de la diada;
y amb un ardor com de febrada
s'allarga'l temps, vell malaltís.*

*Y per la mar, ni rastre d'ones;
per l'aire mort, ni alé de vent.....
Dins eixa calma en que t'afones,
joh cor!, sols munta per estones
un só perdut, un só planyent.*

*Es el cantar de la gavina
qu'amb vol errátich va passant,
veu que concentra y determina
l'alta tristor qu'are domina
y sembla un crit plorós d'infant.*

*Pareix el plany amb que's llamentia.
un orfanet sol y perdut,
queixa sens ira, macilenta,
de quan la vida sols presenta
lo desolat, lo decaigut.....*

*El puig més alt de la comarca,
mentres la boira s'hi espesseix,
sembla antiquíssim patriarca
qu'uu dol immens, callant, abarca,
y el front amb cendra se cubreix.*

*Temps es ae tedi y d'atonía
en que s'acluca el pensament,
y ni flotant melancolía
aixeca els ulls o somnis guía
a un nou estel o al sol ponent.*

*Fixa en silenci la mirada,
res la reclama al horisó
ple de calitja fatigada;
y ni el desitj pren la volada,
ni cerca res l'aspiració.*

*Sols un ardor are perdura
del temps passat tan esplendent,
rastre d'un somni de ventura
qui fa més trista la negrura
d'aquest mortal defalliment.*

.....
*¡Oh! quant un sig'e y una raça
senten ton pes, tardor fatal,
com oprimint la vida escassa;
¡benhaja el punt en que amenaça,
cenyit de llamps, un temporal!*

MN. MIQUEL COSTA Y LLOBERA

Del Libre de Contemplació

de Ramon Lull (1272-75)

Com hom se pren guarda de so que fan los juglars

Capítol c.xviii

1. A, Deus, pare celestial, en lo qual es tota sanctetat e tota senyoria e tota gloria e tota benedicció! La art, Sényer, de juglaría comensá en vos a loar e en vos a beneyr: e per asso foren atrobats estruments e voltes e lays e sons nouels, ab que hom se alegras en vos. § 2. Mas segons que nos altres veem ara, Sényer, en nostre temps tota la art de juglaría s es mudada; cor los homens qui s entremeten de sonar estruments e de bayllar e de trobar, no canten ni no sonen los estruments, ni no fan verses ni cansons sino de luxuria e de vanitats d aquest mon. § 3. Aquels, Sényer, qui sonen los estruments e qui canten de putería e qui loen cantant aqueles coses qui no son dignes de esser loades, aquels son malayts, per so con muden la art de juglaría de la manera per que la art s atrobá en lo comensament. E aquels, Sényer, son benhaurats qui en los estruments e en les voltes e ls lays s alegren e s deporten en la vostra laor e en la vostra amor e en la vostra bonea; cor aquels mantenen la art segons so per que fo comensada.

4. Paternitat e filiatio e processio sia coneguda per tots temps a la vostra sancta simpla unitat, Sényer Deus! cor nos veem, Sényer, amar e honrar los juglars e ls trobadors, per so com canten e bayllen e troben verses e cansons e danses e balades. On, per la belea dels bayls e dels mots e de les noueles raons que atroben e dels bons sons, veg que son escoltats e demanats e apelats e volguts e amats. § 5. Si los homens, Sényer, se prenien guarda del mal que s seguex per los juglars e per los

trobadors, ni com lurs cantars e lurs estruments contenen vils obres e de poc profit, ja no serien los juglars ni ls trobadors tam be aculits ni tam be emparats con son. § 6. Per los estruments que ls juglars sonen, e per les noueles raons que atroben e que canten, e per los nouels bayls que fan e per les paraules que dién, es ublidada, Sényer, la vostra bonea e la gloria gran e la gran pena qui es en l altre seggle. E per so que ls juglars fan, Sényer, son remembrades totes les obres de peccats e son amades totes les maneres per que hom es desobedient a son senyor e a son salvador.

7. Eternal Senyor en lo qual son acabades totes les glories e totes noblees e totes vertuts! Nos veem que per so que ls juglars fan e dién, que son contensions e guerres e barayles enfre ls princeps e ls caualers e ls pobles. E per los juglars son dones desmaridades, e punceles corrupudes e ensutzades: e per los juglars son homens altius e erguloses e desconexens e desleyals. § 8. Los juglars veem, Sényer, que de nits van sonant los estruments per les places e per les carreres, per tal que mouen lo coratge de les fembres a puteria, e que fassen falsia e traicio a lurs marits. On los juglars, Sényer, no tan solament los abasta lo dia a fer mal e a tractar, que encara volen fer mal de nits, on totes coses han occasio que posen, e que cessen de fer mal. § 9. Los maluats juglarsveem, Sényer, esser maldícols e malmescladors enfre un princep e altre e enfre un baro e altre; e per la mala fama que sembren los juglars, e per l oy e la mala volentat que engenren enfre ls alts barons, per so veem destruir emperis e regnats e comdats e terres, viles e casteyls. E doncs, Sényer, ¿quals homens fan tant de mal en est mon com juglars?

10. A, Sényer Deus, qui guardats e saluats e beneficiats los vostres pobles! Nos veem que los juglars an presa art e manera de mentir; cor aqueles coses qui no son dignes de esser loades e qui deurien esser auilades e menyspreades, aqueles dién que son bones e veres e nobles; e aqueles coses qui son veres e dignes de esser loades, aqueles son per los juglars represes e escarnides e maldites e menyspreades. § 11. Si nul hom es, Sényer, gran luxurios ni gran escarnidor ni gran guastador ni ple de vicis ni de peccats, aquel será loat e preat e amat per los juglars. E aquels homens qui son vertaders e honests s sauis e be acostumats, aquels serán desamats e desloats per los juglars. § 12. Totá la ocasió per que ls juglars, Sényer, son mentiders e reprenen so que faria a loar e loen so que

faría a rependre, esdeué per rao dels maluats princeps e dels necis rics homens qui amen so qui es fals e an en oy so qui es ver: cor per esta mala manera que ls juglars conexen en los princeps e en los grans senyors, prenen manera de mentir, e van per aquela manera que ls princeps e ls grans homens amen ni volen.

13. Forsa e vertut e sentetat e granea e benedicció e noblea sia coneguda esser en vos, Sényer Deus! cor molt he gran desitg que veés juglars vertaders qui loássen so qui fa a loar e blasmassen so qui fa a blasmar: e encara he, Sényer, desig que nul hom no sabés trobar ne cantar ni sonar nul instrument, si doncs no era seruidor e juglar de vera amor e de vera valor, e que fos sotsmes e amador de veritat. § 14. Tot dia veem, Sényer, anar juglars com a foyls, e fan semblant d'oradura, e son certs en ajustar diners enfre les gents nescies. On com per ajustar diners los homens prenen abit e juglaría de fulía, gran marauela me do, com pot esser que per amar vos e per loar vos e per guanyar de vos gloria e benedicció, no son molts homens qui vagen com a foyls en les corts dels reys e dels alts barons, e que represessen los faliments qui s fan contra los vostres manaments. § 15. Molt son marauelat, Sényer, com pot esser que aquest mon, qui és vil e mesquí e trespassable e pobre de tota valor, ha més juglars e més loadors que vos, qui sots senyor acabat, eternal, cumplit de tots bens. Cor qui guarda los juglars d'aquest mon, totes les terres ne veurá plenes, cor cascun hom es juglar de si metex a loar: mas los vostres juglars tant son pocs, que apenes paren entre ls altres.

16. Senyor forts sobre totes les forcés, Senyor poderos sobre tots poders! Per so ha en est mon tants juglars, com los prínceps els homens rics donen grans dons als homens qui els loen. E doncs, Sényer, com vosiats senyor tam bon donador, e com vos donets tan grans dons e tan nobles, ¿com pot esser que vos no auets més de loadors que ls homens d'aquest mon vanaglorioses, ni com pot esser que nul hom se guab ni s fénya que sia juglar vostre ni ben deidor, pus que el orne ni pinte ses paraules per tal que sia loat de les gents? cor aquel, segons veritat, més es juglar de si metex que de vos. § 17. Si tots los juglars qui son loadors dels princeps e dels homens mundans e de les vanitats d'aquest mon e de si meteys, e tots los juglars ypocrites qui loen vos per tal que sien loats de les gents e per tal que pusquen auer delits temporals; si tots aquests juglars, Sényer, eren triats a una part, pocs serien aquels qui vos loen e

beneexen ab vera entenció e ab amor verdadera. § 18. Jassía so, Sényer, que los juglars vertaders qui loen vos, sien pocs a esguart dels altres juglars mentiders, molt valen més los vostres loadors e ls vostres juglars, que no fan altres juglars, jassía so que sían molts: car més val, Sényer, laor d'un juglar vertader, que totes cuantes laors dien los juglars mentiders; cor hom qui loa mintent, no loa, ans desloa; ni no honra aquel qui loa, ans lo desonra.

19. O vos, Sényer ver Deus, qui enluminats los coratges dels feels crestians de vera fe e de bones obres! Volría veer, Sényer, juglars qui anassen per les plasses e per les corts dels princeps e dels alts barons, e que anassen dient la propietat qui es en los dos mouiments e en les dues entencions, e la propietat e la natura qui es en los cinc senys corporals e los cinc espirituals, e que dixessen totes les propietats qui son en les cinc potencies de l'anima. § 20. Si aytals juglars, Sényer, anauen per lo mon, aquels serien vertaders juglars e loaríen so qui fa a loar e rependríen so qui fa a rependre. Mas per so cor les gents no volen esser represes de lurs faliments e volen auer laor de lurs greus faliments, per asso son tan pocs juglars de veritat, en son tants de mentiders. § 21. Aquels qui volen esser juglars vertaders, e n vos a loar e a honrar e a amar e a servir, venguen, Sényer, e vagen per aquesta *Art de Contemplacio*: cor en ela atrobarán moltes de noueles raons e moltes de beles paraules per les quals vos porán loar e amar e seruir: cor tota aquesta obra, Sényer, es comensada e feta per donar laor de vos, e per enamorar en vos e per honrar vos.

22. Senyor ver Deus, qui us encarnás en nostra dona Sancta María per tal que recreassets l'umanal lynatge! Nos veem, Sényer, que los juglars baylen e canten e sonen estruments dauant los homens, per tal que els mouen a alegre e a plaer de lur cantar e de lur bayllar e dels estruments que sonen: e puxes com los an alegrats, veem que los juglars demanen e queren a les gents. On, beneyt siats vos, Sényer, qui volgués esser home e volgués esser ploros e conciros e angoxos e turmentat e mort, per tal que alegrassets nos altres en la gloria de parays. § 23. Si los juglars, Sényer, per art e per subtilea que an, saben concordar la nota e l'bayll e les voltes e ls lays que fan en los estruments, ab la nota que ymagenen en lo cor, ¿com pot esser aquesta marauela, Sényer, que els no saben obrir lur cor a loar vos e a conexer que els no deuen loar nuyla cosa

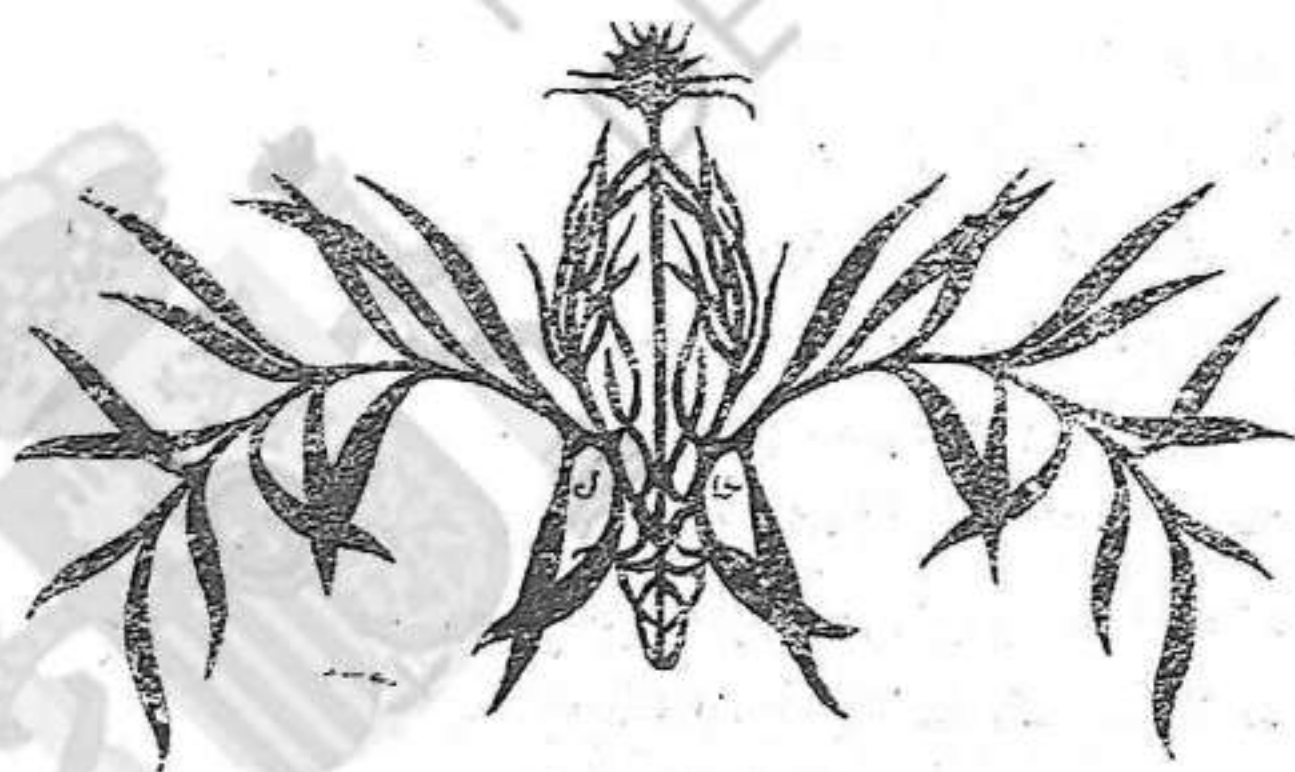
d'on mal esdeuenga? e com pot esser que els no conexen en sí meteys esser ubligats a loar vos, d'on tots bens esdeuenen? § 24. Molt hom neci, Sényer, dona als juglars dons melors que a els no tanyen a donar ni als juglars a reebre; e puxes com los juglars an reebuts los dons, aquels homens qui pus los en tenen per pecs ne per necis son los juglars meteys qui ls dons han reebuts.

25. Diuinal Senyor, en lo qual s ajusten totes les amors e totes cogitacions e tots los pensaments qui son bons! Los juglars mentiders e malparlers veem, Senyer, qui van vestits de vestidures reyals, e menuguen dauant los princeps de les nobles viandes que ls princeps menuguen mas los mesquins de pobres qui per amor de vos demanen, los quals desijen que poguessen auer de les viandes que romanen als juglars, aquels, Sényer, veem estar fora del palau, vestits de vils draps romputs, e son morts de fam e no es qui ls obra la porta ne qui beyla cara ls fassa ni bon respost. § 26. Al juglars, Sényer, veem que son donats cauaylls e palafrens e enaps d argent e nobles vestiments e diners d aur e d argent e d altres rics dons: mas als mesquins de pobres qui tot dia us van nomenant e reclamant, a aquels veem, Sényer, que son donats vils dons; cor ab una meaylla o ab una poca pessa de pa o ab una vestidura rota los; cuida hom satisfer a lur gran pobretat. § 27. Los juglars, Sényer, veem que com hom lur dona, ja tan gran do hom no ls dará, que els ne reten gracies a vos; e tot quant hom lur dona, tot ho deguasten e u malmeten. Mas no es enaxí, Sényer, dels homens pobres qui van acaptant per les portes; cor tan poc do hom no ls dona, que els per aquel do no fassen gracies a vos, e estojen se so qui ls sobra, al temps de necessitat, com no atroben qui re lur do.

28. Vertader Senyor! a vos sia gloria e laor per tots temps: cor en tot lo mon no veg neguna art tan vil com art de juglaría: e asso esdeué per so cor los juglars son los pus enujosos homens e ls pus proxúols e ls pus mentiders els pus reprenedors que neguns homens qui sien en tot lo mon. E encara es, Sényer, áuol art de juglaría sobre totes auolees e sobre totes viltats, per so cor neguns homens no viuen ab tant de supplici de les gents com els fan; ni a nuls homens no diu hom tant de no com a els fa. E so perque hom diu més vegades de no als juglars que no a altres homens, es per so cor nuyls homens no queren tant com els fan. § 29. So per que tant es áuol la art de juglaría, es, Sényer, per so cor loen los

homens mintent, e si hom no ls dona nils té pagats, dien d om mal, mintent. On, com los homens mundans amen vana gloria, per so donen als juglars, que mal no diguen e que diguen de hom be, lo qual be no es en aquels qui volen esser loats. § 30. Com lo vostre seruidor e l vostre sotsmes aja estat, Sényer, sá enrere fals loador e mintent maldeidor; pus que vos l auets esguardat ab los vostres uyls piadosos plens de misericordia, d aquí auant proposa, Sényer, que sia vertader juglar, en donar laor verdadera de son Senyor Deu.

Tramés per M. OBRADOR BENNASSAR

La profetissa

*Dreta davant l'emperador Calígula
està una dona. Lo sinistre parla.*
«Acte es ton nom y fins a mí m'arriva
la fama gran de ton saber, y's conta
que sabs dels homes l'amagat pervindre
sens may errarte.—Donchs en prova digas,
qu'es lo que veus en mon futur, oh esclava.
Aixó't pregunta, profetissa, l' César.»
Y ans que la bella respongués, seguía
l'amo de Roma. «Vuy trovar la prova
de ta saviesa que'l futur abarca.
Digam en prova, si es que ho sabs, quin premi
vuy de ton zel per recompensa darte.»
Acte sos ulls de fit a fit contempla.
«César, contesta, tu faràs matarme.»
—«Ho has encertat.»—«Mes te convé saverho.
Tu de tres jorns sobreviuràs la morta.»
«Molt ben pensat; mes perque't cregui' l' Cesar
¿com moriràs?»—«Per un punyal ferida.»
«Are has caygut, que jo faré que't cremin.»
Y avans que'ls guardas que'l tirá rodejan
pugan l'hermosa encadenar, lleugera
Acte un punyal en son costat se clava,
ràpit al cor. Desesperat Calígula

*veu en sa cara la blancor de morta,
mentres com llamp lo capitá dels guardas
alsa en sos brassos a Acte que vacila,
y a cau d'aurella a la que's mor murmura:
«Dona estimada, lo que encara falta
per ser vritat, ja quedarà al meu compte.
D'aquí tres días serà mort lo César.»*

ALBERT RODERICH.

(Fliegende Blätter n.º 2.996)

Trad. GUILLEM A. TELL Y LAFONT.

La gent de mas Aulet

III

El molí bruns com un rusch colossal, ple d'abelles gegantines... rum, rum, rum... Es ben alegra la remor dels corrns y la del aygua, que ix de sota l'edifici, fent blanchs caballs dintre les fosques arcades, llentsantse a fora tumultuosament y encalmantse poch a poch en el rech, al contacte de les herbes marjaneres, com una mare que retroba'ls seus fills y s'ajassa pera alletarlos. La terra trambla com la caixa d'un ronch contrabaix. Les orelles s'aixordan. Pera ferse sentir s'ha de cridar fort, fort.

—Xooo, Burella!

—Ola, ola, avi Aulet... olaa!

Els mossos del molí surten tots enfarinats, blanchs de roba, de cabells, de celles y de pell. Si la juvenesa no fogués tant resplandenta en els seus ulls, no's coneixeria si son jayos o minyons... no's coneixeria pla, sino per la plenitut de llurs carns, per la agilitat de llurs moviments, per la frescor de llurs veus... A través de la pols del molí la joventut brilla de mil maneres, triomfadora dels cabells blanchs y de les celles blanques. Prou que's veu desseguit que son dos minyons revinguts y riolers. L'un d'ells agafa'l sach del avi Aulet y se l'endú abrassat á sota l'aixella, com si's tractés d'un farcell, mentres l'altre llivert de mans, bromeja darrera del carregat, empenyentlo y repentjantseli a la esquena. Abdós saltan y joguinejan y, com dos grossos escarabats enfarinats de pól-len, aixecan en torn seu en el raig del sol una polsina platejada.

—Voleu entrar, Tófol Mireus que os farem corre sa llossa.

—Bo de plagues! Aneu, aneu... y pareu ment que no perdeu es parroquiá.

Els mossos desapareixen per la portalada del molí, en tant que d'una porta petita surt la Regineta d'Arbucies ab un cove de vert, que deixa

sota'l morro de la Burella. Heus aquí una galant minyona, testa de carns, alta y ben proporcionada. Ses formes amplies y generoses marcan robust encuny en ses grolleres faldilles de tamaralles y donan á son gipó les ti-vantors d'un poncella a punt d'esclatar. Y, no obstant, sa figura no te res de sensual, respira virginitat y puresa, y al contemplarla s'experimen-ta un sentiment de frescor com davant d'una gerda planta. Certament sos peus foran massa grossos y el caluix de sa cintura poch esquifit pera una bellesa ciutadana, però aixó li dona un caracter de solidesa, que no des-plau en mitj del pahisatge rústich. Per altra part no mancan pas elegancies en el perfil de son cos y en sos moviments ingenuus y modestos. Y sa cara, de colors sanitosos, sota daurats d'una rossa llum que entre la clara morenor llustreja assí y allá ab vagoroses transparencies, te deli-cadeses ideals y certa nota fundament hermosa y originalíssima, que costa d'endevinar en qué consisteix. Es una nota sui-géneris. Un sab que no l'ha vista enloch mes. Y, no obstant, la major part dels que s'hi enlleminan no saben pas destriarla y davant d'aquell enigma senten la curiositat d'un poema, que no s'es llegit del tot... y miran y no's cansan de cercar. Ahont es aqueixa boniquesa may vista? Consistirá en el llam-pegueig de les dents, tan blanques y ben arrestellades? Tal volta. Però la boca's clou y l'encant persisteix. Consistirá, donchs, en la movilitat de les galtes molsudetes, que s'estufan graciosament ab el somrís? Qui sab? Mes el somrís s'extingueix, la inmovilitat dels esguarts es absoluta... y la nota interessant no ha desaparegut pas. Radicará en els ulls? Son uns ulls grossos, franchs, intel·ligents; uns ulls foscos ab certa ruhentor, com la de una brasa a través d'un vidre fumat. No hi ha dupte que son hermosos. Però s'aclucan y la nota cercada's manifesta més que may... y es a les hores precisament quan es més fácil que un observador ne sorprengui secret. El secret no consisteix més que en una especial harmonía entre dos colors, entre la morenor rossenca del cútis y la tacà carmesina dels llabis, que s'hi pinta com, al lluny, una rosella en una messa de blat madur. No consisteix en res més; però no's pot dir lo ben casats que re-sultan aqueixos colors, com agradan y com son tan poch baladrers, que's deixan sentir sens arribar a revelarnos tal volta llur residencia, a manera de un olor, que no sabem d'hont neix, ni quin vent ens l'ha portada.

En Tófol de mas Aulet no s'ocupa gens ni mica en desentranyar aqueixos profonds pensaments artístichs de la naturalesa.

—Brava noha! — pensa, mirántsela tot gojós.— Si fos estada des meus temps, jo també l'haguera festejada. Dona bo de ferla ditxosa una noha aixís. Llamp si n'es de maca! Tiva, tiva! Cada vegada, que un la veu, la troba més bonica. Te bon gust en Toni.

Y, pensant aixó, somríu, s'entrefrega les mans y fa l'ullet al invisible personatge, a qui sol endressar aquesta mena de maliciosos comunicacions, sempre ab la més absoluta reserva. Aquesta vegada'l prudentíssim confident ve a trobarse a la vora del rech, en una ubaga de canyers y figueres; però devía estar al aguayt en el seu ombrívol amagatall y la intel·ligencia ha d'haver quedat sens dubte ben establerta, si val a judicar per lo satisfet que sembla haverne quedat en Tófol. El bon pagés fa una cara tan alegre que la Regineta no te pas necessitat de preguntarli' com va.

—Ansia, l'avi, que aixerit veníu! En el vostre semblant porteu escrites tots de bones notícies de casa vostra. No cal pas que'm digueu res.

—Bones, bones!—exclama'l vell, cridant pera dominar el soroll del molí.—Bona salut, bons esplets, ganes de casori... tot marxa!

—No teniu pas pressa ¿oy? Veníu, veníu.

Abdós se'n entran a la casa y's fican al menjador, tancantne la porta. Allí el soroll del molí hi arriba tan esmortuhit, que les orelles, suara aixordades, quasi no'l percebeixen. Es un soroll placévol y adormidor, que contribueix a la pau de la pessa y que no priva pas de sentir el posipeig dels coloms, que fan la roda en els ráfechs, ni'l glogull de l'aygua, la e s'esmuny calmosament vora la casa, sota mateix del finestral. La de la del escon es parada ab unes estoballes grolleres, pero blanques y Pr'es, l'ampolla de vi ranci y el got, una al costat de l'altre, semblan esd'erar que algú'ls posi en amorosa comunicació, y un plat de bescuyts y si'rquinyolis, arrambat als dos simpátichs atohells, insimsa la idea d'una d'camulla.

—Apa, l'avi, preneu punt—diu la Regineta, després d'agafar de dintre la pastera una mitja comensada, en la qual se posa a treballar, tot assentantse de gayrell en el banch.—Seyeu a la cadira vos. Au, bon dalit! No os he pogut dar res tou, pero ja ho estobareu ab el vi.

—Sense estobarho, també ho rosegaré...no t'hi apurus. Ja'm se ntiá a fer sa rateta.

—Bona refé?

—No'm mancan sino dos caixals y un uyal. Molts se'n fan creus. Jo mastego millor que mes de quatre joves... jo puch xiular... jhe, jhe, jhe. Se veu que's corch de sa vellesa no m'ha entrat per sa ferramenta.

Una estoneta de silenci. En Tófol menja y beu. La Regineta, girada cap a la llar, ab els ulls encantats, treballa d'esma, creuhant y desecreuhant rapidament les puntes de ses llampantes agulles. El capdell d'estam, descapdellantse, descapdellantse, fa ballarumes sobre'l banch.

—Y donchs, ¿ahont son sa gent d'aquesta casa?

—L'oncle Jan a mercat a comprar una mula, en Ramon al molí, en Pep a la treballada...

—Y la senyora Paula? Baldada com está, ja es extrany que haju desamparat es seu recó des foch.

—Avuy no l'hem baixada. Pren el sol a la seva cambra, darrera'ls vidres.

—Be, be... aixís sí que ningú'ns destorbará. Solets sogre y nora!.. jhe, jhe, jhe... No'ns barayarem pas, noha?

—Oh ca!

—Es que sempre hay vist que en es ram de ses families ses duhues flors de més mal lligar son es sogre y sa nora.

—Sí que es veritat. Ja es un cas aixó!

—Y qué ho fa que no lligun? Qué s'hi ha entremitg d'elles que no les deixa ajustar may be? Ho sabs tu?

—Jo!.. Y vos ho sabeu?

—Sí, careta: es diners, ses interessos. Ells son es principal entrebanch. Es veys solen ser gasives y, quan volen casar s'hereu, no pensan sino amb es dot de sa nuvia... ¡que sigu rica! Si no ho és, ja comensan ses males cares ans des casori. Si ho és, es vey ho vol manifassejar tot y ella, que te un rey as cos: alerta qui'm tocu una punta d'agua! Y ja hi som. Vetaquí d'hont venen es saraus. Es dimoni no dorm. Ens encanta amb es miralleig de s'or, se'ns acosta, va venint de puntetes y si'ns pot lligar a sa cama un sabatot carregat de diners... ja's pollastre és seu. Pero a mi no m'enganya, no vuy lligaments, ni que sigun d'or, ni d'enfilalls de perles... So cama-net, Regineta.

Aquí en Tófol fa l'ullèt al seu inseparable confident, cap a un recó fosch de la llar; després beu un glop y reprén la parlamenta.

—So cama-net. Vuy que ho sápigas, careta: jo no seré d'aqueixos

veys superbiosos, que cridan: «Es govern és meu! Aquí no hi ha més amo que jo!» No, no vuy fer nosa. M'hay fet es compte de que per ses de falliors de sa vellesa, per ses xacres, que m'han de venir a curs natural, hay tornat quasi as temps de ses maynades. Qué necessitan ses infants? Que'ls cuydun, que'ls estimun... res de mal-de-caps. Donchs vetho aquí: jo vuy que'm tingueu per un fillet malaltís y poch vividor entre ses atros fills, que os enviará Nostre Senyor. Cuydeume, estimeume... Vosatros sou es grans, es forts... Sigueu es mestres. Tindreu sa clau de sa gaveta, manareu, disposareu...

—No, no!—exclama la Regineta ab emoció—Vos l'amo, Tófol, vos el bon consell, vos el cap y la lley de la casa!

—Y clar que's bons consells y s'ajuda, que pugu donarvos, no os mancarán pas! Pero de lleys no vuy dictarne. Jo repapat, tranquil... jhe, jhe... ja fer anys! Ja ting confiança en vosatros. En Toni es un bon minyó, tu una noha de senderi... endavant! Oy que no'ns barayarem?

—May, Tófol!... y no farem res sense'l vostre permís. Si tots els vells sapiguessen festejar com vos les joves, que volen entrar a llurs cases, el nom de sogre sería tan dols com el de pare. Si m'heu guanyat el cor, Tófol, si me l'heu guanyat!... En Toni y vos y vos y en Toni... duhes dites, què m'han vingut plegades. No puch deixar may d'estimarvos. Qué os diré? Quan penso am les mudanses del temps, res m'és tan agradós com figurarme que en Toni, quan sigui vell, será un home aixís com vos, tan bo, tan gay...

Abdues cares, la del vell xamós y la de la garrida minyona, s'entre-guardan ab un tendre somrís de simpatía. Després la noya abaixa'l cap a comptar els punts d'una agullada... compta, compta... y de sopte, plegant la mitja sobre'l genoll, se recolza a la taula ab un moviment viu y, encantantse ab en Tófol, diuli ab infantívol atreviment:

—Os vaig a confesar, l'avi. Ho voleu?

—Mira que no hay fet s'examen; pero no vindrá d'aquí ¿oy? Pregun-
ta lo que vulgus.

—Poca còseta. Vos d'algún temps ensá sempre m'enviavau a cercar, ara per la sega, ara per la batuda, ara pel veremar... me volíau entranta de casa vostra. Qué os proposavau? Havíau conegut que en Toni m'estimava y treballavau per enjoncarmhi? La bona veritat!

—Jo?... No, sa bona veritat, no, no havia conegut res... vivía ben dis-

tret. Amb es seus vintiquatre anys ben carregats, en Toni'm semblava una criatura. Pensament de casarlo?... ¡ca!... ni am tu, ni am ningú. Si pera mi era un bailet! Es veys desde's nostre castell d'anys veyém sa jovenalla endarrerida, endarrerida. No t'ho pots figurar. Una cosa aixís com aquell que, mirant desde dalt d'un campanar, veu menuda tota sa gent de baix. No sents devegades com a ses avis des meu temps els hi dich noy per aquí, noy per allá? Es xalat... jha, jha, jha... Nosatros som noys encara... vatua! y vosatros ja penseu en casarvos? No, Regineta, no tirava cap plan jo. Es teu oncle't deixava venir a jornal y, com que't sabía bona feynera, m'en aprofitava. «Quina noha més trempada!—pensava—Si verema, en es seu cove no hi trobareu may cap vinagrell; si lliga, no ni ha pas perill que's desfassun ses seues garbes; si herbeja, deixa unes messes que donn gust de mirar. Y tant curiosa, tan creyenta y enrahonada! Cap companya millor per sa noha de casa! No li ensenyará cap mala llisó y,'s diumenges, més aviat la portará a rosari que a sarau.» Vetaquí lo que pensava... y, a voltes, també deya pes meu capot: Aquesta noha farà sa sort d'una casa. Pero que poguesses ser pera'n Toni, ni que en Toni fos casador. . no'm va passar per sa barretina.

—Y jo que estava tan refiada! Hauría jurat que'm paravau l'abret: «Coratge, Toni!—li deya—El teu pare'ns allarga la ma.»

—Millor que t'ho creguessis aixís, millor. Jo badava, pero si hagués coneguda sa cosa, no sa ma, es bras y tot os haguera allargat.

—Bona refé?

—No vaig obrir ses uys fins que en Toni'm va parlar net y clar. Va donarme un entretoch una tarda, després de dinar... y tremolava, pobre noy, y s'escupinya se li tornava vesch a sa boca y una color se n'hi anava y l'altra li venía. Qué llamp tindrà aquest xicot? Vaig haverli d'arrabassar ses paraules am ternals. Be... poch a poch va anar donant sa guiera... res, que s'era enamorat de tu... jhe, jhe, jhe... Aixís que ho vaig entendre... y amb una bategada de cor me'n havia ja emportades ses ventatges des negoci... m'aixeco, tiro sa barretina enlayre festosament y la torno a copsar: «Alabat sia Deu! Bona pensada, Toni! Na Regineta! No'n trobaríam una atra! Ni feta expressa pera casa!»

—Aixó li vareu dir, avi?

—Es s'evangeli. Li vaig dir per qué ho pensava aixís y ho penso encara, Y en Toni's va posar tan content que no sabía fer sino cridar

«visca, visca!» Ja li podías preguntar lo que volgueses no responía més que «visca!»

—Es de pasta d'agnus, pobre Toni!

—Sí, és un noy de sa bondat des mon. Donchs, tornanthi. «Ves—li vaig dir—pósat sa roba de ses festes, jo també m'arranjaré y anem junts cap a molí; a veure si farem bona molta.» Jo soch aixís, careta. De calent en calent se pelan.

—Ay caratsus, que decidit! Tot aixó devía passar aquella mateixa tarda, que vinguereu a demanarme.

—Tot.

—Jo extení la bugada a dalt del terrat y sentía una enrahonamenta unes riallasses!... «L'oncle deu haver venut els porchs—vaig pensar—y está de garola ab els compradors.» Es lo que s'estila ¿sabeu? Després de haver ajustat el negoci trincan y xerran una estona.

—Es sa costum.

—Sí,—pensava jo—l'oncle deu haver venut els porchs. Però cosa extranya, el cor me ventava unes punyides! Estava tota remoguda d'esperit... ¡ay la mare!... ¿per qué? Me venían ganas d'anar a escoltar a la porta del terradet y m'havía de fer forsa pera seguir estenent la roba. Y, quan l'oncle'm va cridar... ¡ara mireu!... desseguida'm vaig mamar la partida. «Aixó és que en Toni y el seu pare m'son vinguts a demanar.» Vaig baixar que no hi veyia de cap ull. Certament, no sabia lo que'm pescava.

—Estavas groga com una cera y badavas uns ullassos de mossol enlluhernat!... jhe, jhe, jhe...

—Sí, no tenía una gota de sang a les venes. Tots me deyau coses y jo prou hauría volgut ser ben-agraiosa, pero no gosava contestar un mot, porque coneixía que aixís que trenqués l'halé pera parlar esclataría en un plor.

—De veres? Tenías ganas de plorar?

—Bona refé.

—Peró no pas de pena, Regineta, no pas de pena.

—Oh ca!

—Oh ca, oh ca!—repeteix el vell, bromejant; y afegeix seriosament:

—Sí, jo sé lo que es aixó. No's plora sempre de tristesa, no. Es got de ses llágrimes també's vessa si hei cau de cop una gran alegría, però, després des plorar, ve's riure. Y tu'l devías estimar de bo, de bo en Toni. Ay

vatúa! Vaja, cóntamho tot. Com va anar sa cosa? Com te va gonyar ell? Potser ja l'estimavas d'abans que se't declarés...

La Regineta fa que sí ab el cap y's gira a rependre la mija.

—De veres? Y com va comensar aixó?...

—No ho sé—diu la Regineta, inclinantse pera cullir uns quants punts que se li han escorregut.—Certament no podria dirho. Aquestes coses van venint que ni una se'n adona. Mireu, al principi que jo era aquí, vaig anar als Perdons ab na Quiteria de mas Toya y pel camí varem trobar el vostre noy, que'ns feu costat una bella estona. Com va, com ve y vinga tavola... res, converses de criatures. Jo a les hores vindria a tenir setze anys. Y el vostre noy me feya molta gracia ab el seu parlar blanench. No m'hauria cansat may de sentirlo... y riu que riu. Quin dalit de riure! Y quan en Toni'ns va deixar pera ajuntarse ab una colla de joves, que'l cridaren, vaig dir a na Quiteria: «Que m'agrada aquest noy!» A les hores ella ab trasses de mofa comensá a donarse coparrets á la boca ab el palmell de la ma, tot mirantsem y fent ganyotes. «Poch pera tu, porque-rola d'Arbucies, poch pera tu—va dir.—Aquest noy es l'hereu de mas Aulet y no l'atrapará qui no porti'l gipó folrat de dobles de quatre.»

—Ah! quan ellahaurá sabut... jhe, jhe, jhe... Y qué vares respondre tu?

—Qué voliau que li respongués? Li vaig ventar una esquenada y li vaig dir: calla, bojota. Y ara! Qui t'empeny que tan radolis?

—Es clar.

—Ara vegeu si jo havia de pensar ab res de festeig!.. ca!... Ni m'havía passat may per l'enteniment que una's pogués enamorar.

—Peró, siga com vulga, ja'n Toni t'havía fet bon ull.

—Sí, aixó sí.

—Després, com erau vehins, os deuriau veure...

—Oh, vehins... no tant! Només el veyá de passada. Quan havia d'anar a Blanes a costura o pera vendre ous a plassa me venia be de donar la volta pel corriol de mas Aulet, hont no sol haverhi tant fanch, ni tanta pols com al camí ral. En Toni, que treballava per aquells camps me saludava. «Bon día Regineta.» Y jo li ensenyava la bossa de la feyna o'l cistell dels ous. «Vaig a Blanes. Adeu, Toni.» No'ns deyam res mes, però jo'n quedava tota sadollada y pel camí una veuheta anava repetint de baix en baix dintre'l meu cor: Bon día, Regineta... bon día...»

—Bo, bo! Jo entench aquestes coses. Es que ja estavas afectada...

—Oy l'avi? Donchs mireu, jo mateixa no m'en atalayava. Quan pensava ab pendre'l corriol de mas Aulet, sempre'm semblava que ho feya per mor del fanch o perquè era més ombradís... Com hi ha aquells marges tan arramats ¿sabeu?... Es molt bonich aquell camí!

—Vols dir?

—Sí que ho es, l'avi. No os hi heu parat may? M'agrada molt. Jo hi passava tota gojosa; però ve que un día'm repenso y sento una espina, que'm puny. «Si la Quiteria't trobés per aqueixos viaranys, se creuria que hi vas per en Toni; quina vergonya!»

—Y't vares estar de passarhi?

—No hi vaig passar may més; no hauria gosat. No més de pensarhi se'm encenían les galtes... no'm sabia avenir del atreviment que havia tingut. Però, ja veureu l'avi. Seguía'l camí ral... apa avuy, apa demá, dos dies, tres dies... A la quarta diada... ¡santa Regina gloriosa!... me veig en Toni allí, al voral de la carretera, assegut en un guarda-rodes. Podeu comptar quin sotrach y quin desballestement de cor! Tot se'm emboyrá... les orelles me xiulavan y'm semblava que la terra voltava sota méu com una gran mola.

—Y qué't va dir ell?

—Me va saludar com sempre.

—Només?

—Oh!... però la manera, l'avi, la manera! No era res y... era molt. «Bon día, Regineta» va dir ab una veu tota tremolosa. Jo la vaig sentir com un gemech, com un plany... y vaig passar esbornejada, caminant depressa per por de que'm vingués un segament de cames. Ni sé si li vaig contestar... no, no ho sé. Mes enllá, quan me vaig revenir, vaig adonarme de que tenia les galtes enllagríades. Ah! però quina alegría, l'avi, quina alegría s'aixecava de dintre'l meu pit! Vaig coneixe que en Toni m'estimava y que m'havía estimat sempre... sí, desde'l primer encontre. Després, cada día ell surtía al camí ral a saludarme. Devia sotxarme desde'ls conrens de casa seva y... ¡pam!... ara dret al peu d'un arbre, ara treyent el cap per entre les verdisses d'un marge, ara aquí, ara allá, ell me surtía al pas.

Aquí acaba l'agullada, sospira tot somrient y, com aquell que's es endormiscat en una reunió y's desperta d'estropada, alsa'l cap ab un sur y's gira a esguardar en Tófol astoradament.

—Y' ara!—exclama—Quines coses os conto! Que beneyta!

—Digas, digas—fa'l vell.—Son cosetes dolces com un sucre y... quedan entre nosatros.

—No sé qué ho fa... ¿veyeu?... Aixó no gosaria contarho a ningú... me moriria de vergonya... y a vos ¡allá va que vara!

—Que varu, fheta, que varu! Encara que rigu a voltes, no me'n burlo, no, no me'n burlo.

—Bona refé?

—Cert com sa mort. Aném tornemhi... ¿qué més?

—Oh! res... converses agradoses... aquells esguarts, aquelles galaneses... Quan no vaig anar a costura, no'ns trobavam sinó de lluny en lluny... els diumenges.

Les agulles tornan a tascar... quitri-quitrich... quitri-quitrich... El capdell fa gracioses ballarumes sobre'l banch.

—Jo'm deixava anar com l'aygua cap avall. No pensava res, l'avi. Avuy l'he vist, aquesta setmana no'l veuré... van passant dies y mesos...

—Peró, ja os haviau dit que os estimavau?

—No, may. Perqué'ns ho haviam de dir l'avi? No's veyia prou?

—Ja, sí... peró...

—Era igual, no havia vingnt a tom... ell no gosava.

—Ja.

—Sigui com vulgui, vaig anarme fent gran, vaig posar enteniment y comenso a pensar. No'n volgueu més d'angunies! Jo, pobre filla d'uns masovers d'Arbucies, orfaneta, recullida de caritat per uns parents llunyans, somniar ab aquell noy, que era hereu d'una pagesia forta! Es clar que ell me volia. Ah! l'afecte que m'havia posat era ben d'estimar. Ab tota la meva vida no li agrahiria prou. Y ¿quina'n fora que jo fes la seva desgracia? Quin disgust a casa seva! Tal vegada'l seu pare... Jo no os coneixia com ara, l'avi.

—No, sí... amb es tarannar de sa gent, que corre avuy dia... sí, ses teves temenses no eran cap cosa fora de test.

—Tal vegada'l seu pare'l deshereterá—jo pensava.—Seré estada la seva desgracia. Y com jo no li volia sino be, pobret, vaig comensar a apartarme d'ell, a fugirne... no sempre, la veritat, sinó segons la rauxa. Jo volia y dolia ¿sabeu? Per altra part ¿com no trobarlo alguna vegada, ja a la plassa, ja al aplech, ja a la carretera? Sí, 'l trobava; á voltes sense

voler, a voltes... que'm deixava atrapar. Y lo que és de mala cara no n'hi sabia pas fer, no estava en mi... ni hauria sigut de bon esser ¿oy?

—Es clar. Si ell no t'havia agraviat de res!

—Al contrari. Es un vel de Deu. Veyeu? per aixó que és tan bo, 'm recava més. Però no, jo no volia ser la seva desgracia. Desnonarlo, no podia; ser seva, tampoch. Que farás, com t'ho engiponarás?... Me faig ficar al cap de fugir de casa ab el meu farcellet y anarmen a servir ben lluny d'aquí.

—Sant March, santa Creu!

—Duhes o tres vegades vaig enfarcellar la meva roba. Després me'n desdía, per por del disgust que donaria al oncle Jan y a la gent d'aquesta casa, que son estats sempre bons pera mí, me'n desdía.

—Encara sort.

—Sí, encara sort. Precisament á les hores s'acostava'l temps de la meva ditxa. Sant Nicolau me'l va portar... ¡alabat sia!

—Sant Nicolau? Ola, ola... ¿com és aixó?... vejam.

—Ara vaig, l'avi. Sí, va ser sant Nicolau. L'any passat els de casa varem anar a festa major a Malgrat. Al matí... ja se sab... a la funció d'iglesia. Gran encesa, ofici ab música, sermó... Es clar, el sermó va ser de sant Nicolau. Quin sermó mes enternidor! Que'n havia de ser de bon home aquell sant, que d'amagadet deixava bosses de diners en les cases, hont hi havia fadrinetes pobres, tot ab la mira de que's poguessen ben acomodar! Si vaig plorar! Y heus aquí, que'm ve una inspiració y crido de cor endins: «Ampareume, sant Nicolau. Ara sou mes rich que quan viviau; baixeume una gracia de caritat! Llum, llum! Si no me la envieu aviat, no ting més remey que fugir de casa.»

En aquest punt la narradora s'aixuga una llagrimeta ab el devantal y, ab un somris a flor de llavis, s'entregira a escotiar a cua d'ull el posat del avi Aulet. L'avi Aulet tambe s'está aixugant les parpelles ab la ma, dissimuladament.

—Bo, bo!—exclama.—L'oració era des cas... sí. Però—afegeix, pegant un cop de puny a la taula—jo, de tu, a més a més, agafo en Toni pes clatell y «au aquí, bo de gandul, declara d'un cop que m'estimas y vesho a dir a ton pare!»

—No, ja veureu... deixém fer a sant Nicolau.

—Ah! sí... vingam... a veure com s'ho endega.

Les agulles tornan a tascar... quitri-quitrich, quitri-quitrich.

—Molt senzill. L'endemà a casa vostra feyan la matansa y'm convideu per mocadera. Que tal?

—Oydá! com que sa noha no bastava pera tot y's teu oncle m'havía ofert...

—Be, be... ab una clau o altra'l sant m'havía d'obrir les portes. Lo cert és que elles me foren obertes de bat a bat, que tots me rebereu ab palmes, vos més que ningú, y que densá d'aquell día, ara per aixó, ara per alló...

—Sí, sí; jo sempre't demanava an en Jan y ell me deya: «Disposeune, Tófol. A casa vostra no hi pendrá pas cap mal y convé que gonyu pera ferse una mica de dot, perquè es pobra com una rata.» Ah! picordia, tu no anavas pes dot, sinó per sa mota grossa... jhe, jhe, jhe... tu'm cassavas s'hereu!

—Y tan satisfeta, tan creguda de que vos m'hi bogavau un rem!... Es xalat. Com que sempre erau tan amorós ab mi... Oh!... y més... quan parlavau ab mí solíau riure ab certa malicieta y feyau l'ullet.

—Jo! l'ullet!—exclama en Tófol, éxtranyat; y de sobte se li trasmuda'l visatge, y afegeix precipitadament:— Ah! sí, sí... calla... jhe, jhe, jhe... Es un vici, que ting... que ni me'n atalayo. Si, es un vici; però, benehit sigu per sa bona obra que tha feta!

—Si me la feu! No os ho puch pagar may de la vida!

—Bo, bo! Quin cor més ample devías posar! Y am tantes ocasions, be devíau desembotigar tu y en Toni tot lo que hi téníau tancat de tant temps! Quines converses mes saboroses ¡oy? Que si t'estimo, que si m'estimas, que si naps, que si cols...

—No, no al principi no. Aixó va venir poch a poch, per sa sahó. Nosaltres sabíam be que'ns estimavam, mes de verba no'ns ho gosavam dir... hi teníam cert respecte ¡creuríau! El desvergonyiment de les paraulles ens espantava ¡bona refé! Però elles varen brollar en el moment mes impensat. Va ser aquest darrer juny, per la sega. Veureu... A hora de b arenar, cercant la fresca, os vareu ficar tots dintre un vall aixut y ombra dís, de sorra molt fina. Os havíau assentat en el marge, sobre l'herbám, y en Toni estava una mica apartat de la colla, separat de vosaltres per un canyeret. Be. Jo vaig arribar ab la cistella, vaig amanir la enciamada en una cassola, en vaig endegar un plat apart y, sense aixecarme, de geno-

llons tal com estava, ab quatre gambadetes el vaig portar an en Toni. «Té, no't moguis, caret.» A les hores ell me va agafar la ma per sota'l plat y estrenyentmela ab gran tendresa, me va dir a cau d'orella: «M'cs-
timas, Regineta, m'estimas?»—Tu ho sabs, Toni—li vaig respondre a corre-cuyta.—May he pensat ab cap altre noy y estich certa de que tu no has posat afició d'amor a cap dona nada, sinó a mí.»—«Tan cert com espero sa gloria» va fer ell. Vosaltres no vareu sentir res, perquè la remor de les canyes, per apagada que fos, era mes forta que la de les nostres paraules... y la cosa va ser d'un moment.

—No, no varem entendre res. Però... ¡ay carat!... aixís tu vas ser sa primera que...

—No, no, l'avi; ell va comensar. A be que pera'l cas era igual. Si ja'ns ho sabíam, home!

—Be, be, no't sofocus. Es clar que era igual... y fins aquí no hi ha mal de cap mena. Que m'agrada que os estimeu! Estimeuvos sempre ¿sents?

—Aixó ray!

D'una pregunta a l'altra, repetint aixó y alló, que ja era sapigut, però que no desplaui de tornarho a sentir, la conversa va durant encara y les hores passen a la regalada. Ja es forsa tart y en Tófol s'aixeca tot decidit; però no se'n pot anar sense haver vist les robes del nuviatge; la noya no ho consentiría; y es precís pujar a la cambra y passar els ulls per tots els calaixos y caixes, que's van obrint. «Ho ho hoy que bonich!» Camises, enagües, mocadors, gorres, faldilles... y aquí puntes y aquí llassets y aquí brodats... «Mireu, mireu!» Y el vell s'ho mira cofoy, considerant que aquells paraments venen a ser les fulles d'una flor, que, Deu volent, ha de fruytar a casa seva. Les robes son modestes, però, tan netes, tan ben plegades, tan flayroses de les pomes del ciri guardades a posta entre llurs plechs! Oh grata olor de les pomes del ciri ¡quín somni de fresques minyones, que qui sab ahont paran, evocas en la pensa del avi Aulet! Perqué sempre aquesta olor ha sigut ben amada de les pagesetes.

Per fi en Tófol y la Regineta davallan junts la escala y surten al pati, acomiadantse afectuosament, ab uns adeus y uns encárrechs d'expressions, que no s'acaban may. Ja la somera está carregada y encara no s'ho han dit tot.

—Diumenge va sa segona amonestació.

—N'está forsa content en Toni?

—Uy, uy! Ja s'acosta's temps de sa ditxa!

—Per mi sí.

—Vaja, adeu. Oydá! Ahont hi és anat es teu oncle a comprar sa mula?

—A Girona, l'avi.

—Ah! no's firará sols d'una mula, no; quelcóm més comprará, m'hi jugaria ses orehes. Ell pensarà amb es teu nuviatge.

—Voleu dir? Aquest vespre ho sabré.

Els mossos del molí riuhén de goig, sentint la conversa. Un d'ells se dirigeix a un carreter, que espera tanda mal-humorat, y li diu:

—Repareu, Quel Marassa. ¿heu vist may una estampa de sogre com aqueixa? Quín vell més trempat! No'l pendriau més aviat pes nuvi?

Certament en Tófol está content com si fos el nuvi. Tot anantsen se gira a cada pas pera saludar ab la ma la garrida xicota; y, quan ja no la pot ovirar, apressa la somera, fent claquejar la llengua, y. allargant el pas dalitosament, mormola satisfet:

—Bo, bo! L'hay festejada d'alló més bonich. Me sembla que li ting es cor gonyat. Bo, bo! Si no m'estima com una filla, no s'haurá perdut per mí. Jo hay posat es llevat d'hora... sa pasta es bona... ¿endavant!... que entru a casa es pa de sa meua veyesa. Bo, bo!

Y ab un posat d'astucia infantívola somriu y fa repetidament l'ullet, ventant llambregades als marges, com si'ls hi volgues dir:—Que'n so de picordi! No aneu reparant? Si la entench la carta de navegar!

L'aygua del rech ab una mena de borboll de paraules, que no acaban d'articularse, va fent conversa al avi Aulet y acompanyanlo com si'n fos encarregada de la gent del molí. Ses paraules no's poden pas entendre; però aixís com un lleu arpegi porta a la fantasía els mots d'una cansó, que ha en altres temps acompanyada, les notes confoses de l'aygua carrentana portan al cor d'en Tófol una pila de mots distins y agradosos. Talment sembla que entre elles soni la veu de la Regineta. «Si m'heu feta felís!... No os ho puch pagar may de la vida!» Y s'hi senten també les exclamacions joyoses d'en Toni. «Visca, visca, visca!»

J. RUYRA.

L'imatge en pedra de Maria ⁽¹⁾

de la fatxada de l'iglesia de Barbará

*Al bell frontal d'ayrosa forma
del novell temple en rich relleu
l'atenció crida
esculptural Mare de Deu.*

*Els grans contrastes de la bellesa
tot admirant mitj conmogut
volant pels mons d'art y fe encesa
així a l'imatge
parla l'esprit ab quietut:*

*— Verge de pedra que asseguda
fora del temple us heu quedat,
trista la faç, la boca muda,
¿quí us ha empenyuda,
o qué del poble us ha encantat?*

*Qui us ha posada aquí, Maria,
de guardiana del cancell
entre dos àngels per companyia
de nit y dia
extés l'ayrós folgant mantell?*

*No us hi han volgut per sobirana
los qui us cenyiren l'imperial?
Per qué volguéus ací forana
si re us demanta
sòrt com us es aquí'l mortal?*

(1) Aquesta pedra d'esculptura románica que's descriu en la poesia, es procedent del temple vell de Barbará, que fa d'oldre que hagi desaparegut per l'importancia que en sí tindria, y encare més per l'estudi que caldria ferse de l'art de la Conca.

*Com, donchs, segutu des la cadira
ab ulls oberts, vessant amor,
esperançant que qui us malmira
celest guspira
pot ay! tornal a sacra ardor?*

*Us van posar potser, Matrona,
aquí al frontal sols d'ornament
ab tot y'l ceptre y la corona
com qui emplafona
de fe oblidada un monument?*

*O es que's dolgueren les fillades
que'l temple us fos trono mesquí
y de la Conca els cims y prades
y fondalades
us van posar a presidí?*

*O, que'n l'amor Vos may ofesa,
perquè us pogués tot fill mirar,
aquesta clau d'alta bellesa
y amòr palesa
a un artista vau inspirar?*

*Verge de pedra, que asseguda
fora del temple us heu quedat...
mon cor clamantvos us saluda
y us prega ajuda
pè'ls qui infidels us han deixat!*

*Dàulis a tots la fe que'ls manca!
Feulis, pobrets, vostre somris!
D'aquesta clau, jamay fallanca,
ningú us n'arranca!
¡Ay poble, 'l jorn qu'ella't fugís!*

MN. JAUME BOFARULL.

Tarragona, 1904.

INDEX

	<u>PLANES</u>
I.—Othello.—Fragment d'una traducció de Shakespeare per Alfons Par.	V
II.—Mestral per Miquel R. Ferrá.	XVI
III.—Tristan e Isolda de Wagner, traducció de Joan Maragall y Antoni Ribera.	XVII
IV.—Dies malalts, per Mn. Miquel Costa y Llobera.	CII
V.—Del Libre de Contemplació de Ramon Lull.—Com hom se pren guarda de só que fan los juglars, tramès per M. Obrador Bennassar.	CIV
VI.—La Profetissa d'A. Roderich, traducció de Guillèm A. Tell y Lafont.	CX
VII.—La gent del Mas Aulet (continuació) per Joaquim Ruyra.	CXII
VIII.—L'imatge en pedra de Maria, de la fatxada de l'iglesia de Barbará, per Mossén Jaume Bofarull.	CXXVI

